

dvouměsíčník o životě **nimo město**

Venkov

EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA:
EVROPA INVESTUJE DO VENKOVSKÝCH OBLASTÍ

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ČÍSLO 14 | LISTOPAD – PROSINEC 2013 | VYDÁVÁ MZE | WWW.EAGRI.CZ

**O SPLNĚNÝCH SNECH
FARMÁŘE HRUŠKY**

STR. 34–35

**HOSPODAŘENÍ,
KTERÉ INSPIRUJE**

STR. 36–37

**ZEMĚDĚLSTVÍ
ŽIJE!**

STR. 38–39

ŠTĚDRÝ VEČER JASNÝ
KAŽDÉMU JE MILÝ;
DÁ NÁM PÁNBŮH VÍNA,
POŽEHNÁ OBLÍ...

EDITORIAL

Milí čtenáři,

nacházíme se v období, kdy se dokončuje nastavení podmínek Společné zemědělské politiky v zemích Evropské unie. Je to významný krok, který ovlivní české i evropské zemědělství na nejbližší léta, a proto se mu chci dnes na tomto místě věnovat.

V letech 2014 až 2020 by české zemědělství mělo mít možnost získat na dotacích z Evropské unie až 8,2 miliardy eur, což představuje podle aktuálního kurzu zhruba 222 miliard korun. Proti objemu peněz, jež z Evropské unie do resortu zemědělství přicházejí a přicházely za sedmileté období, které letos končí, by to znamenalo nárůst zhruba o desetinu. Avšak objem peněz určených na Program rozvoje venkova by měl ve srovnání s uplynulým obdobím výrazně klesnout ve prospěch kohezních fondů. Jakmile jsme tuto informaci o výrazném snížení rozpočtu Programu rozvoje venkova na léta 2014 až 2020 a přesunu finančních prostředků do strukturálních fondů dostali, inicioval jsem jednání s resorty místního rozvoje a životního prostředí, abychom zajistili adekvátní prostředky pro český venkov. Na meziresortních jednáních jsme požadovali především garanci, aby 300 milionů eur převedených do kohezních

fondů zůstalo nadále jasně a účelově vymezeno na podporu venkova. Výsledkem je podpis společného memoranda, které má zajistit našemu venkovu i v příštích letech dotace v odpovídající výši. Pouze půjdou z jiných programů, ne z Programu rozvoje venkova, jak tomu bylo doposud.

Peníze z Programu rozvoje venkova mají pro regiony tu výhodu, že jsou určeny přímo pro venkov a místní projekty. Z kohezních fondů lze dotovat i takové projekty, které s rozvojem venkova přímo nesouvisí, například dopravní stavby. Podpisem memoranda jsme spolu s kolegy ministry stvrdili, že investice do občanské vybavenosti, sociálních služeb a podniků, vzdělávací infrastruktury a územních plánů ve venkovském prostoru budou financovány Integrovaným regionálním operačním programem v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Vedle toho dotace na vodohospodářskou infrastrukturu, v současnosti hrazené z Programu rozvoje venkova, budou v letech 2014 až 2020 dotovány prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí, který je v gesci Ministerstva životního prostředí.

Program rozvoje venkova samozřejmě vyžaduje i odpovídající publicitu, na kterou rozhodně nesmíme zapomínat. Je třeba lidem představit veškeré možnosti, které tento program nabízí, a jaké projekty se z fondů Programu rozvoje venkova dají financovat a podpořit. A nejlepší propagací jsou samozřejmě konkrétní již úspěšně realizované projekty, které si lidé mohou takřkajíc sami osahat. Pro jejich přiblížení veřejnosti proto počítáme s různými způsoby prezentace Programu rozvoje venkova, od vizualizace na veletrzích s účastí Ministerstva zemědělství, například na výstavách Regiontour, Techagro či Země živitelka, až po představení úspěšných projektů na stránkách odborných publikací, v tematicky orientovaných časopisech i elektronických médiích. Jednoduše řečeno, Ministerstvo zemědělství využije k propagaci úspěšných projektů realizovaných v rámci Programu rozvoje venkova všech informačních kanálů, které bude mít k dispozici.

Miroslav Toman
ministr zemědělství

PŘEČTĚTE SI V TOMTO ČÍSLE

Zemědělcem roku 2013
je společnost Úsovsko
str. 6–7

Program rozvoje venkova
hlásí: Bude vyčerpáno!
str. 8–11

Představení úspěšných
projektů PRV
str. 12–15

Priority ministra
zemědělství
Miroslava Tomana
str. 16–18

Evropa schválila
Společnou zemědělskou
politiku
str. 19

Partneři CSV
hodnotili a plánovali
str. 24–25

„Síť“ na startu
nového období
str. 26–27

Účinná propagace
našeho zemědělství
str. 38–39

20–21

28–29

34–35

TIRAŽ
 Venkov

VENKOV – dvouměsíční informační periodikum Programu rozvoje venkova
Číslo 14 • Vychází 19. 12. 2013 v Praze • Redakční uzávěrka: 25. 11. 2013 • Vydává: Ministerstvo zemědělství • Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1 - Nové Město • IČ: 00020478 • MK ČR E 20/386

ČESKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ NA CESTĚ K PROSPERITĚ

Foto: archiv Petra Marady

Zemědělci venkovu, venkov zemědělcům. Takové bylo téma XX. Podzimního setkání zemědělských podnikatelů, které se konalo na začátku listopadu ve Skalském Dvoře. Ministr zemědělství Miroslav Toman zde představil aktuální stav agrárního sektoru a nastínil možnosti Společné zemědělské politiky EU pro nadcházející období 2014–2020.

Setkání, které již dvacet let organizuje Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, má velmi široký záběr. To letošní se konalo pod názvem České zemědělství – na cestě k prosperitě a hovořilo se na něm mimo jiné o pozemkových úpravách, církevních restitucích, prodlužování nájemních smluv a rezervě státní půdy, stejně jako o penzijní reformě či chystané novele zákona o myslivosti.

Ředitel odboru Řídicí orgán Programu rozvoje venkova (PRV) Josef Tabery seznámil účastníky s aktuálním stavem implementace PRV, s výzvami, které budou vyhlášeny v roce 2014, s aktivitami Celostátní sítě pro venkov a zhodnotil výsledky soutěže Vesnice roku, v rámci které byla předána ocenění Oranžová stuha 2013 (toto ocenění lze získat za příkladnou spolupráci obce a zemědělského subjektu při obnově vesnice a rozvoji venkova). Tajemnice sekretariátu Národní sítě Místních akčních skupin České republiky Olga Špíková hovořila o základních principech metody LEADER, o zkušenostech se zaváděním těchto principů v naší republice a informovala účastníky o tom, jak se místní akční skupiny připravují na nadcházející plánovací období 2014–2020.

Velká část programu i následující diskuse tohoto setkání se věnovaly reformě agrární politiky Evropské unie.

Společné zemědělské politice (SZP) se vedle složitě aktuální situace českého zemědělství věnoval také resortní ministr Miroslav Toman. „Nová pravidla pro SZP by měla vstoupit v platnost k 1. lednu 2014, avšak již nyní je jasné, že řada prvků bude v roce 2014 fungovat v přechodném režimu,“ uvedl. „Opatření, jejichž doladění do konce tohoto roku je pro zajištění stability evropského zemědělství a plynulý přechod na nový režim nutné, jsou v současné době finalizována. Bohužel však vzhledem ke zpoždění ve vyjednávání reformy není možné stoprocentně zaručit dostatek času pro implementaci jednotlivých opatření do národní legislativy. Proto bude po dosažení celkové dohody o reformě SZP nutno při její implementaci postupovat velmi flexibilně,“ dodal s tím, že obecně bude nová SZP efektivnější, pružnější, více tržně orientovaná a přispěje k zajištění konkurenceschopnějšího a udržitelnějšího zemědělství i životaschopných produktivních venkovských oblastí, které by se měly začít ještě intenzivněji oživovat a rozvíjet. „V kontextu vyšší tržní orientace nové SZP by měl být rovněž kladen větší důraz na navazující zpracovatelský průmysl tak, aby docházelo k plynulému chodu celého potravinového řetězce a bylo zajištěno přiměřenější rozdělení zisku napříč všemi jeho články. V nadcházejícím období nelze opomenout ani udržitelnější rozměr zemědělství, který bere v potaz nutnost racionálního nakládání s přírodními zdroji a zachování prosperující zemědělské ekonomiky pro následující generace,“ zdůraznil ministr Miroslav Toman.

Na stejné téma hovořil také vrchní ředitel Sekce přímých plateb a rozvoje venkova MZe Pavel Sekáč. Ten navíc připomněl vliv aktuálního stavu příprav SZP na Program rozvoje venkova. „Vzhledem k probíhajícímu dialogu týkajícímu se legislativních návrhů na nové programové období 2014–2020 je zřejmé, že nebude možné začít implementovat nový Program rozvoje venkova od roku 2014,“ sdělil. V kontextu s touto informací seznámil účastníky s pravidly platnými pro rok 2014: „V souladu s přechodným nařízením bude umožněno prodloužení již uzavřených závazků u Agroenvironmentálních opatření. Opatření LFA, Natura 2000 na zemědělské půdě budou realizována na základě stejných podmínek jako v programovém období 2007–2013. Není plánována možnost uzavírat nové závazky u lesnických opatření. Naopak je připravováno otevření 20. kola příjmu žádostí pro projektová opatření, kde by došlo k závazkování zbytku alokace PRV 2007–2013,“ uzavřel.

ZEMĚDĚLCI NÁS PROVÁZEJÍ NA KAŽDÉM KROKU

Novou kampaň Pečujeme o naše kořeny, která má lidem připomenout význam zemědělství v našem každodenním životě, spustila Evropská unie. Celá se nese v duchu motto: Od potravin, které jíme, po textil na oblečení, které nosíme – práce evropských zemědělců nás provází na každém kroku. Kampaň se zaměřuje na produkty, které jsou pro nás samozřejmé a které mají »na svědomí« zemědělci v různých zemích Evropy. Od francouzských sýrů přes svetry z italské vlny až po holandské tulipány. Kromě přehlídky toho nejlepšího, co Evropa produkuje, kampaň připomíná, že zemědělci pomáhají i v jiných oblastech – stimulují třeba hospodářský růst ve venkovských oblastech, péčí o krajinu zase přispívají k ochraně životního prostředí.

Internetové stránky kampaně Pečujeme o naše kořeny (http://ec.europa.eu/agriculture/cap-for-our-roots/index_cs.htm) obsahují podrobné informace o tom, jak zemědělská politika EU funguje. Najdete zde také materiály pro zemědělce a pro učitele, kteří chtějí o významu zemědělství a zemědělské politiky Unie hovořit. V rámci kampaně se budou konat různé akce, které účastníkům přiblíží práci evropských zemědělců interaktivním způsobem.

V Evropské unii pracuje na plný úvazek více než 12 milionů zemědělců, přičemž dalších 36 milionů pracovních míst na evropském zemědělství přímo závisí.

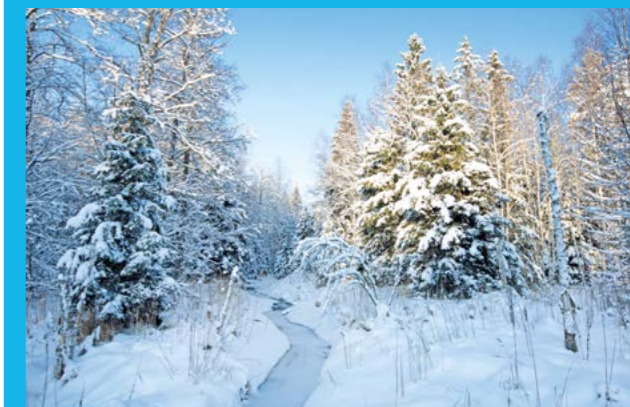

Foto: archiv MZe

ZEMĚDĚLCEM ROKU 2013 JE SPOLEČNOST ÚSOVSKO

Titulem Zemědělec roku 2013 se může pyšnit společnost Úsovsko EKO. Soutěž, která hodnotí podniky podle ekonomických kritérií, vyhlašují vydavatelství Profi Press a odborný týdeník Zemědělec. Záštitu nad letošním, už dvanáctým ročníkem převzal ministr zemědělství Miroslav Toman.

Foto: archiv MZE

Cílem klání je podle pořadatelů zviditelnit zemědělství, najít a ocenit úspěšné, dobře hospodařící zemědělské subjekty a prezentovat je jako příklady hodné následování. Pořadí se stanovuje na základě takzvaného indexu finančního zdraví, který slouží jako pomůcka k porovnání hospodaření podniku s daňovou evidencí i účetnictvím. Finančně »nejzdravější« tedy v roce 2013 byla, resp. je severomoravská

akciová společnost Úsovsko EKO, sídlící v Klopíně na Šumpersku. Za vítězství získala finanční prémii 150 tisíc korun. Na druhém místě klání se umístila firma AGROS HANÁ z Olomouckého kraje, pro kterou stříbrná příčka znamenala bonus 100 tisíc korun. Třetí místo a 50 tisíc korun patří středočeskému Agrodružstvu Brázdím.

Ceny se udělovaly také nejlepším zemědělcům v jednotlivých krajích, stejně jako nejlepším akciovým

společnostem, společností s ručením omezeným, zemědělským družstvům a soukromě hospodařícím rolníkům. Speciální ocenění Mladý farmář roku 2013 obdržel Václav Nosek z jihočeských Kestřan.

Na organizování soutěže Zemědělec roku se podílejí nevládní organizace působící v zemědělství. Soutěž je otevřena zemědělským podnikům a farmám všech právně-organizačních forem – jak soukromě hospodařícím rolníkům, tak i velkým společností. Nezávislým garantem, který na základě jednotného a srovnatelného ukazatele – indexu finančního zdraví – zajišťuje vícekritériální ekonomické hodnocení, je Ústav zemědělské ekonomiky a informací.

Součástí slavnostního vyhlášení Zemědělce roku 2013, které se konalo na začátku listopadu v pražském kině Lucerna, byla také moderovaná diskuse o reformě Společné zemědělské politiky Evropské unie. Se zástupci všech hlavních nevládních organizací, sdružujících zemědělce v České republice, se jí aktivně zúčastnil i ministr Miroslav Toman.

JABLKA NA TYČINKY

Čím se zabývá letošní vítěz soutěže Zemědělec roku? Úsovsko EKO, s. r. o., je jednou z šestnácti společností konzernového uskupení Úsovsko, zaměřeného převážně na zemědělskou a potravinářskou výrobu – jeho společnosti v současné době hospodaří na 15 800 hektarech zemědělské půdy. Samotná Úsovsko EKO, s. r. o., obhospodařuje 3 570 hektarů trvalých travních porostů a 290 hektarů orné půdy. Na 72 hektarech

VÍTĚZOVÉ SOUTĚŽE ZEMĚDĚLEC ROKU 2013

- 1) Úsovsko EKO, s. r. o.
- 2) AGROS HANÁ, s. r. o.
- 3) Agrodružstvo Brázdím

Středočeský kraj: Agrodružstvo Brázdím
Jihočeský kraj: Agrospol Mladá Vožice, a. s.
Plzeňský kraj: Zemědělská společnost Komorno, a. s.
Královéhradecký kraj: David Smetana
Pardubický kraj: Oseva AGRI Chrudim, a. s.
Kraj Vysočina: AGRO Rozsochy, a. s.
Jihomoravský kraj: FARMA R. V., s. r. o.
Olomoucký kraj: Úsovsko EKO, s. r. o.
Zlínský kraj: Valašské ZOD, družstvo
Moravskoslezský kraj: 1. Hradecká Zemědělská, a. s.

Mladý farmář roku 2013: Václav Nosek, (Noragros s. r. o.)
Nejlepší soukromě hospodařící rolník: Jiří Kejř
Nejlepší zemědělské družstvo: Agrodružstvo Brázdím
Nejlepší akciová společnost: Agrospol Mladá Vožice
Nejlepší společnost s ručením omezeným: Úsovsko EKO

sadů společnost pěstuje biojablka pro výrobu müsli tyčinek značky FIT, vyráběných sesterskou společností Úsovsko FOOD a. s.

Veškerá zemědělská činnost je provozována v režimu ekologického zemědělství. Vedle rostlinné výroby se společnost zabývá rovněž chovem masného skotu. V současné době má ve stavu 690 matek a 650 kusů jalovic, které jsou jednoleté a dvouleté a jsou připravené k zařazení do obratu stáda. Na orné

půdě jsou intenzivně pěstovány pícniny pro výrobu objemného krmení a na části ploch jsou obiloviny – oves a triticeale. Obiloviny jsou využívány pro vlastní potřebu do krmné dávky jalovicím a plemenným býkům.

V roce 2011 obdržela společnost dotaci 2,7 milionu korun z Programu rozvoje venkova na vybudování ubytovacího zařízení v Klopíně, které přestavěla z nevyužívaného průmyslového objektu.

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA HLÁSÍ: BUDE VYČERPÁNO!

V rámci Programu rozvoje venkova (PRV) bylo v letech 2007–2013 dosud vyhlášeno devatenáct kol příjmu žádostí o podporu projektů. Celkem bylo „zazávkováno“ 91 % rozpočtu tohoto programu. Už teď je jasné, že Program rozvoje venkova své finanční prostředky, určené pro české rozvojové projekty, vyčerpá.

Foto: archiv ZOD ZÁŘÍ

„Podle výsledků průběžného hodnocení a na základě aktuálního stavu implementace mohou v současné době konstatovat, že v rámci programu nebude problémem s čerpáním,“ potvrdil ředitel odboru Řídicí orgán PRV Ministerstva zemědělství Josef Tabery a dodal: „Předpokládáme, že budou většinou naplněny i plánované indikátory.“

Pokud pak porovnáme „úspěšnost“ jednotlivých os, musíme – sportovní terminologií řečeno – konstatovat, že jsou „síly vyrovnány“. Určité menší rozdíly jsou mezi osami I a III, kdy v té první je nižší procento „zazávkování“ projektů, ale naopak více projektů je proplaceno. „Rozdíly se však pohybují v jednotkách procent, a proto není možné říci, že

žadatelé, jejichž projekty spadají do jedné osy, jsou lepší než žadatelé z ostatních os,“ vysvětlil Josef Tabery s tím, že v březnu roku 2014 bude vyhlášeno ještě jedno kolo příjmu žádostí. „V předchozích třech kolech příjmu žádostí byly vytvářeny ‘zásobníky projektů’, které umožní zcela využít přidělené finanční prostředky pro vybraná opatření. Tyto kroky nám zajistí plné dočerpání PRV,“ doplnil Tabery.

V následujícím období má PRV disponovat menším objemem peněz. Na venkově proto panují nervozita a skepse. „Děláme maximum pro to, abychom dosáhli výše alokace stávajícího období. Pozitivní vývoj v jednáních mezi zástupci

Ministerstva zemědělství, životního prostředí a pro místní rozvoj určitě snížil míru skepse u všech, kterým leží na srdci budoucnost rozvoje našeho venkova,“ ubezpečil ředitel odboru Řídicí orgán PRV Ministerstva zemědělství Josef Tabery.

Jak se dočtete i v jiných částech tohoto vydání Venkova, mezi uvedenými ministerstvy bylo dosaženo dohody a diskutovaná suma 300 milionů eur by v novém programovém období do venkovských regionů měla nakonec doputovat, i když jinými „cestami“.

V PRV bude v následujících letech kladen větší důraz na zemědělský sektor a na podporu

navazujícího zpracovatelského průmyslu. Budou podporovány aktivity zaměřené na racionální nakládání s přírodními zdroji a zachování prosperující zemědělské ekonomiky pro následující generace.

Na konferenci Venkov 2013 zaznělo, že kdyby byly všechny programy v uplynulém období připraveny tak jako PRV, „bylo by nám dobře“. Jak se takové hodnocení poslouchá Josefu Taberymu? „Pozitivní ocenění práce z úst odborníka je vždy potěšující. Je třeba dodat, že tohoto stavu bylo dosaženo především díky kvalitní práci celého týmu z odboru Řídicí orgán Programu rozvoje venkova.“

DETAILNÍ PŘEHLED STAVU ČERPÁNÍ K 30. ZÁŘÍ 2013

Stav čerpání finančních prostředků vzhledem k rozpočtu osy I PRV na období 2007–2013 (v EUR)

OSA I – AKTUÁLNÍ STAV

V rámci osy I (vyjma opatření I.3.3 – Předčasné ukončení zemědělské činnosti a I.2.1 – Seskupení producentů) bylo zaregistrováno

více než 31 000 projektů s celkovými požadavky na dotaci, přesahujícími 40 mld. Kč. Schválená dotace byla za více než 20,4 mld. Kč a fyzicky proplaceno bylo cca 14,6 mld. Kč.

Celkový rozpočet osy I	Celkem zazávkováno	Celkem proplaceno	Zbývá k zazávkování	Zbývá k proplacení
873 480 920	819 079 086	610 800 066	54 383 835	262 680 854

■ Celkem zazávkováno
■ Zbývá k zazávkování

OSA II – AKTUÁLNÍ STAV

Na všechna opatření osy II byly od počátku programového období vyplaceny finanční prostředky ve výši cca 42,5 mld. Kč (z toho 42,1 mld. Kč na plošná

opatření). Z osy II PRV 2007–2013 jsou vypláceny i závazky programu HRDP z předchozího období (13 % z celkově vyplacených finančních prostředků, tzn. 5,6 mld. Kč). Největší podíl finančních

prostředků byl vyplacen na žádosti v rámci agroenvironmentálních opatření (AEO) v celkovém objemu 25,1 mld. Kč a na platby v méně příznivých oblastech (LFA) 16,4 mld. Kč.

Stav čerpání finančních prostředků vzhledem k rozpočtu osy II PRV na období 2007–2013 (v EUR)

Celkový rozpočet osy II	Odhad závazkování*	Celkem proplaceno	Zbývá k závazkování	Zbývá k proplacení
1 930 910 000	1 961 035 000	1 667 139 000	0	263 771 000

* při zohlednění žádostí registrovaných v roce 2013 a neproplacených žádostí a schválených projektů z předchozích let.

Pozn.: Všechny závazky, na které není v PRV 2007–2013 dostatečná alokace, budou vypláceny z rozpočtu nového programového období (resp. víceletého finančního rámce 2014–2020).

OSA III – AKTUÁLNÍ STAV

V rámci osy III bylo zaregistrováno cca 12 800 projektů s celkovými požadavky na dotaci,

přesahujícími 47 mld. Kč. Schválená dotace byla více než 16,6 mld. Kč a fyzicky proplaceno bylo více než 11 mld. Kč.

Stav čerpání finančních prostředků vzhledem k rozpočtu osy III PRV na období 2007–2013 (v EUR)

Celkový rozpočet osy III	Celkem závazkováno	Celkem proplaceno	Zbývá k závazkování	Zbývá k proplacení
641 828 279	622 414 496	436 188 586	19 413 783	205 639 693

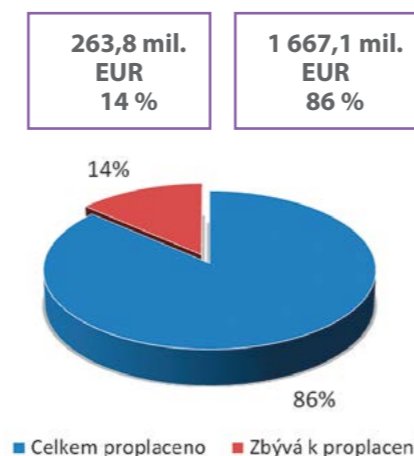

Foto: archiv Patrika Hochmala

OSA IV – AKTUÁLNÍ STAV

IV.1.1 Místní akční skupina a IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie

Místní akční skupiny vybrané k podpoře z PRV získávají každý rok alokaci na realizaci svého strategického plánu LEADER. Minimálně 80 %

z alokace musí využít na realizaci projektů v opatření IV.1.2, maximálně 20 % z alokace mohou využít na své režijní výdaje (opatření IV.1.1).

Stav čerpání finančních prostředků vzhledem k rozpočtu opatření IV.1.1 a IV.1.2 PRV na období 2007–2013 (v EUR)

Celkový rozpočet na opatření	Celkem závazkováno	Celkem proplaceno	Zbývá k závazkování	Zbývá k proplacení
188 228 432	186 561 201	127 137 821	1 667 231	61 090 611

IV.2.1 Realizace projektů spolupráce

Stav čerpání finančních prostředků vzhledem k rozpočtu opatření IV.2.1 PRV na období 2007–2013 (v EUR)

Celkový rozpočet na opatření	Celkem závazkováno	Celkem proplaceno	Zbývá k závazkování	Zbývá k proplacení
17 596 915	15 177 676	9 071 030	2 419 239	8 525 885

Pozn.: U všech os byl pro dosud neproplacené závazky použit kurz (predikovaný Min. financí na rok 2013) 25,8 CZK/EUR.

PROJEKT: REKONSTRUKCE A MODERNIZACE AREÁLU ŽV – CHOV SKOTU STŘEDISKO DOMAŠOV

OSA: I
PRIORITA: I.1 Opatření zaměřená na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a rozvoj inovací
OPATŘENÍ: I.1.1 Modernizace zemědělských podniků
Žadatel: Zemědělské družstvo Jeseník
Celkové výdaje na realizaci projektu: 44 988 000 Kč
Dotace z PRV: 14 100 000 Kč

Projekt byl zaměřen na podporu realizace tří samostatných stavebních objektů – volné boxové bezstelivové produkční stáje pro ustájení 308 kusů dojnic a pro 138 kusů jalovic, stavby dojírny s paralelní dojírnou spolu s technologií chlazení mléka a jímky na kejdu o kapacitě 5452 m². Realizace zajistila vysokou produktivitu práce, vynikající jakost mléka, zlepšila zooveterinární podmínky chovaných zvířat i kulturu práce ošetřovatelů, příznivě ovlivnila ekologii v okolí farmy i ekonomiku chovu. Navíc otevřela možnost zabývat se návrhy na kvalitativní zlepšení navazující výroby a umožnila inovaci výrobků.

Foto: archiv ZD Jeseník

Ilustrační foto: archiv MZE

PROJEKT: VÝVOJ NOVÉHO VÝROBKU – ZAHŘÍVANÝ SMĚSNÝ SÝR V SYROVÁTCE

OSA: I
OPATŘENÍ: I.1.3 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v potravinářství
Žadatel: Zemědělské družstvo Jeseník
Celkové výdaje na realizaci projektu: 2 483 547 Kč
Dotace z PRV: 1 085 338 Kč

Projekt řeší postupy a technologie při výrobě nového výrobku – zahřívaného sýra v syrovátce vyrobeného ze směsného ovčího, kozího a kravského mléka, který bude možno dále upravovat uzením nebo nabízet jako steakový sýr. Žadatel při řešení problémů týkajících se inovace výrobku spolupracoval s Výzkumným ústavem pro chov skotu Rapotín. Součástí projektu byl i nákup víceúčelového pasterizačního kotle s programovací jednotkou, aby bylo možné všechny kroky výrobního procesu (pasterizace, chlazení, zasýření a následné zahřátí sýru v syrovátce) plně zautomatizovat. Další součástí bylo pořízení odstředivky mléka, malé udirny a balicí jednotky pro zefektivnění práce a zkvalitnění jednotlivých výrobků. Realizace kromě nového produktu přinesla také zvýšení efektivity výroby.

PROJEKT: PREVENTIVNÍ PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ NA VODNÍCH TOCÍCH NA ÚZEMÍ VOJENSKÉHO ÚJEZDU BŘEZINA

OSA: II
OPATŘENÍ: II.2.4 – Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesa
PODOPATŘENÍ: II.2.4.1 – Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření
Záměr: Zavádění preventivních opatření v lesích a odstraňování škod způsobených povodněmi
Žadatel: Vojenské lesy a statky, s. p.
Celkové výdaje na realizaci projektu: 7 714 071 Kč
Dotace z PRV: 7 714 071 Kč

Foto: archiv VLS

V rámci projektu byla realizována protipovodňová opatření na vodních tocích Brodečka, Pytlácký potok, Žbánovský potok a Kulířovský potok na území Vojenského újezdu Březina. Z hlediska technických opatření se jednalo zejména o sanace břehových nátrží koryta toku, opravy konstrukcí trubních propustků a mostků. Tím bylo docíleno zamezení negativních vlivů destrukce koryta a rozšiřování nátrží vlivem povodňových průtoků. Zároveň došlo k celkové ochraně 3,7 ha lesních pozemků. Projekt svým rozsahem navazoval na již zrealizovaná protipovodňová opatření z minulých let na území Vojenského újezdu Březina (taktéž financovaná z PRV – úpravy vodních toků Hloučela, Repešský potok a Žbánov). Tato opatření nesporně přispěla k eliminaci rizikových faktorů a snížení rizika záplav v daném území.

Foto: archiv VLS

PROJEKT: OBNOVA LESA PO ORKÁNU KYRILL VE VOJENSKÉM ÚJEZDU BOLETICE

OSA: II
OPATŘENÍ: II.2.4 – Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesa
PODOPATŘENÍ: II.2.4.1 – Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření
Záměr: Obnova lesního potenciálu po kalamitách
Žadatel: Vojenské lesy a statky, s. p.
Celkové výdaje na realizaci projektu: 43 633 351 Kč
Dotace z PRV: 43 633 351 Kč

V lednu roku 2007 se republikou přehnal orkán Kyrill, který zanechal na území divize Horní Planá velké škody na lesních porostech. Cílem projektu bylo zalesnění kalamitních ploch na lesnickém úseku Knížecí stolec ve VÚ Boletice, kde padlo za obětí silnému větru 160 tisíc m³ dřeva. V rámci projektu bylo zalesněno 616 ha holin a provedena rekonstrukce porostů do 40 let na ploše 42 ha. Při zalesnění byly použity sazenice jehličnatých dřevin (smrk, jedle, borovice) i listnáčů (buk, javor klen, olše, jeřáb). Realizací projektu došlo k obnově produkčního potenciálu lesa, ke zvýšení jeho druhové rozmanitosti a obnově všech funkcí. Žadatel realizoval v rámci stejného záměru PRV projekty na obnovu lesa po orkáně Kyrill a vichřici Emma i ve VÚ Hradiště a Libavá. Rozsahem a výší poskytnuté dotace je projekt obnovy lesa v Boleticích největší.

Foto: archiv ZOD Zálší

PROJEKT: BIOPLYNOVÁ STANICE

OSA: III
OPATŘENÍ: III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy.
Záměr: Výstavba a modernizace bioplynové stanice
Žadatel: Zemědělsko obchodní družstvo Zálší
Celkové výdaje na realizaci projektu: 125 683 794 Kč
Dotace z PRV: 22 500 000 Kč

Projekt, jehož obsahem byla výstavba nové bioplynové stanice, podpořil zavádění výroby elektřiny a tepla z obnovitelných zdrojů energie. Bioplyn získaný z kejdy a trusu drůbeže anaerobní dvoustupňovou fermentací ve fermentoru je v kogenerační jednotce přeměňován na elektrickou energii a teplo; elektrická energie je využívána kromě vlastní spotřeby zařízení na pokrytí spotřeby ostatních provozů v areálu, přebytek je dodáván do sítě, teplo je využíváno dle možností podniku. Realizace projektu přispěla ke zvýšení podílu obnovitelných zdrojů na celkové výrobě elektrické energie a současně ke snížení spotřeby primárních, neobnovitelných zdrojů, a tím ke snížení exhalací spojených s výrobou elektřiny i tepla. Výstavbou bioplynové stanice došlo k diverzifikaci činností žadatele směrem k nezemědělským činnostem a byl posílen ekonomický potenciál podniku. Výhodou investice je pravidelný zdroj příjmu garantovaný po dobu 20 let a využití vlastních vstupních surovin i jejich další zhodnocení v rámci provozu bioplynové stanice.

Foto: archiv Patrika Hochmal

PROJEKT: REKONSTRUKCE PENZIONU

OSA: III
OPATŘENÍ: III.1.3 Podpora cestovního ruchu
Žadatel: Patrik Hochmal
Celkové výdaje na realizaci projektu: 10 740 000 Kč
Dotace z PRV: 4 509 791 Kč

Předmětem projektu byla rekonstrukce penzionu v atraktivní oblasti Krkonoš (Malá Úpa), vybudování půjčovny sportovních potřeb, wellness, hřiště s dřevěnými prolézačkami, houpačkami a sportovní herního prvku (je pevně zabudován v zemi – Tomovy parky). Realizací projektu vznikl komplexní funkční celek: ubytovací zařízení, hromadné stravovací zařízení s obsluhou, sportovní zařízení a půjčovna sportovních potřeb. Vybudovaná zařízení přinesla výrazné kvalitativní zlepšení služeb cestovního ruchu v oblasti KRNPAP a zároveň přispěla k vytvoření dvou nových pracovních míst: kuchař – číšník a správce objektu – údržbář. Rekonstrukce objektu – celkový počet lůžek je 20 v osmi pokojích a stravování formou jídelny s obsluhou pro 20 hostů – zajistí ekonomický přínos firmě žadatele i růst zájmu místních občanů a zahraničních turistů o dovolenou na českém venkově.

Foto: archiv Drahomíry Svobodové

PROJEKT: VYBAVENÍ UMĚLECKÉ DÍLNY VE VILICÍCH

OSA: IV
OPATŘENÍ: IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie
Projekt podán v rámci hlavního opatření III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje
Žadatel: Mgr. Drahomíra Svobodová
Celkové výdaje na realizaci projektu: 249 500 Kč
Dotace: 139 720 Kč

Žadatelka, která se zabývá prací se dřevem i keramickou hlínou, uměleckým řezbářstvím, restaurováním nábytku, soukromou výukou kresby a malby, díky projektu vybavila dílnu ve Vilicích novými nástroji a keramickou pecí. To jí umožnilo vytvářet kvalitnější díla a pořádat pro veřejnost keramické kurzy. Realizovaný záměr je typ projektu, který přispívá k posílení kulturního života v malých obcích a k rozvoji lidové tvořivosti v regionu. V rámci partnerské smlouvy žadatelka spolupracuje s Galeríí Vilice, která také realizovala projekt podpořený z PRV. Díky němu dochází ke zpracování místního zdroje využitím dřeva v daném regionu a navíc jsou výrobky dílny nabízeny s výraznou přidanou hodnotou v podobě umělecky ztvárněných předmětů.

PROJEKT: PŘÁTELSKÁ ZAHRADA

OSA: IV
OPATŘENÍ: IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie
Projekt podán v rámci hlavního opatření III.2.1.2 Občanské vybavení a služby
Žadatel: Římskokatolická farnost Chotoviny
Celkové výdaje na realizaci projektu: 498 000 Kč
Dotace z PRV: 438 240 Kč

Projekt Přátelská zahrada, jehož součástí byla oprava ohradní zdi, oddělení severní části drátěným plotem, vybudování hřiště na volejbal, zahradního krbu s posezením i obnovu travního porostu, je situován do prostoru stávající farní zahrady, která se nachází v sousedství mateřské a základní školy. Ani jedna ze škol neměla dostatečné vlastní prostory pro volnočasové aktivity dětí. Nyní je díky projektu získaly. Farnost místo využívá nejen pro ekumenické podniky, ale také pro neformální setkávání rodin s dětmi, maminek, mládeže i dalších věkových skupin. Přátelská zahrada je ukázkou toho, jakým způsobem a v jakých rozměrech lze prospět společenství celé obce. Výsledkem není pouze zrekonstruování zahrady, ale i akce, které se zde pořádají a které přispívají k podpoře místní soudržnosti a k upevňování vztahu obyvatel k místu, kde žijí.

Foto: archiv Římskokatolické farnosti Chotoviny

SPOTŘEBITELÉ MAJÍ PRÁVO NA DETAILNÍ INFORMACE O POTRAVINÁCH

Fot: archiv MZe

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Ihned po nástupu do funkce stanovil nový ministr zemědělství Miroslav Toman své základní priority v podobě čtyř bodů. První z nich byla výplata povodňových škod, druhou sestavení rozpočtu na rok 2014, třetí kvalita a bezpečnost potravin a konečně tou čtvrtou dokončení jednání o Společné zemědělské politice EU a její aplikace na české podmínky. Jak realizace těchto priorit vypadá v praxi, jsme se zeptali přímo ministra Miroslava Tomana.

PRIORITA PRVNÍ: povodňové škody

Venkov: Jak to, pane ministře, vypadá s pomocí zemědělcům postiženým povodněmi?

Jak jsem již mnohokrát zmínil, tak vyřešení náhrad povodňových škod byl pro mě jeden z nejdůležitějších ministerských úkolů. Když jsem přišel v červenci na ministerstvo, nebylo vůbec nic připraveno, měsíc po povodních jsme stále jen sčítali a sčítali, zatímco v Německu již dávno vypláceli povodňové škody. Proto bylo nezbytné vypracovat zásady, které stanoví podmínky pro poskytování dotací v oblasti zemědělství, lesnictví a rybářství. Tento dokument byl zaslán Evropské komisi k notifikaci, která byla na konci září Bruselem provedena. Zemědělci tak mohou od začátku října žádat o kompenzace za povodňové škody, ministerstvo počítá s vyplacením 685 milionů korun. Další finance byly vyčleněny na obnovu vodovodů a kanalizací, opravu škod na vodních tocích či lesním majetku. Mojí snahou bylo celý proces maximálně urychlit a poskytnout pomoc poškozeným co nejdříve.

PRIORITA DRUHÁ: sestavení rozpočtu resortu zemědělství na rok 2014

Venkov: Dnes se bojuje s finančními prostředky na všech frontách. Jak je to ve vašem resortu?

Osobně se domnívám, že podobný rozpočet zemědělský resort dlouho neměl. V navrhovaném rozpočtu pro příští rok se počítá s navýšením objemu financí ze 49,774 miliardy korun na 52,373 miliardy, které budou poskytnuty například zemědělcům, lesním hospodářům nebo potravinářům. Vyšší tak budou dotace do zemědělství, přímé platby nebo dotace do lesního hospodářství. Vedle tohoto navýšení poskytne MZe zemědělcům 850 milionů korun z ušetřených peněz v letošním rozpočtu. Největší díl z uspořené peněz, a to 570 milionů korun, rozdělíme do živočišné výroby, zejména do chovu prasat a drůbeže, tedy do oblastí, které chceme nejvíce podporovat. Právě živočišná výroba totiž přináší přidanou hodnotu v zemědělství a navíc v těchto oborech najde na venkově zaměstnání

více lidí. Dotace půjdou také na pěstování chmele a brambor, které i do budoucna považujeme za speciální a citlivé komodity.

PRIORITA TŘETÍ: kvalita a bezpečnost potravin

Venkov: O kvalitě potravin slyšíme mnoho informací, ale bohužel většinou těch negativních. Změní se to za vašeho působení?

Podpora tuzemských potravin je dlouhodobě mojí prioritou, stejně tak jako podpora větší informovanosti spotřebitelů o výrobcích, ale také důsledná kontrola kvality dozorovými orgány, a to jak u tuzemských, tak u dovozových potravin. A samozřejmě, že tyto požadavky je nutno ošetřit také legislativně, takže do vlády bude do konce letošního roku předložena novela zákona o potravinách. Podle této novely budou obchodníci povinni značit u pultového prodeje nebalených potravin například adresu výrobce, případně podíl hlavní složky výrobku. Každý řetězec bude muset navíc uvádět při vstupu do prodejny informaci o podílu českých potravin

A PRIORITA ČTVRTÁ: dokončení jednání o Společně zemědělské politice EU a její aplikace na národní podmínky

Venkov: Jak vypadá situace tam?

Zde je nutné zdůraznit, že dokončení této priority nezávisí tak úplně na nás, ale na Bruselu. Speciální expertní skupina, složená ze zástupců Ministerstva zemědělství i odborníků z nevládních organizací, jejíž ustavení jsem ihned po svém příchodu na ministerstvo inicioval, má za cíl vytvořit vhodné varianty řešení jednotlivých plateb i struktury opatření Programu rozvoje venkova. Nová Společná zemědělská politika nám ale nabízí větší flexibilitu v nakládání s prostředky, což chceme využít především právě pro podporu živočišné výroby a pěstování speciálních plodin.

prodáváných v daném řetězci. Domnívám se, že tyto informace výrazně ulehčí spotřebitelům orientaci při výběru potravin a koneckonců i řetězce, do kterého chodí nakupovat.

Venkov: Pokud jde o druhou část této priority – bezpečnost potravin, zlepšit se něco?

Již v předchozí otázce jsem předeslal, že naše dozorové orgány – Státní veterinární správa a Státní zemědělská a potravinářská inspekce – fungují velmi dobře a efektivně. Víím, že zde stále narážíme na problémy nejen s kvalitou, ale i bezpečností potravin z Polska. Proto jsem se také s polským ministrem Kalembov v uplynulém období několikrát setkal a jednoznačně deklaroval naši nulovou toleranci k prohrškům proti bezpečnosti a kvalitě potravin. A to se netýká jen polských výrobků, ale plošně všech. Navíc chci v nejbližší době navrhnout Evropské komisi, aby byl na potravinářských výrobcích povinně uveden údaj, podle kterého by se dal jednoznačně identifikovat konkrétní výrobce i země původu výrobku. Cílem této iniciativy je, aby právě v případě zmíněných problémů s bezpečností výrobků mohl být uplatněn zákaz dovozu výrobků od konkrétního dovozce.

EVROPSKÝ PARLAMENT SCHVÁLIL REFORMU SZP

Nalézt správnou rovnováhu mezi potřebami zemědělců, požadavky na kvalitu potravin a ekologickými opatřeními – to je cíl reformy Společné zemědělské politiky (SZP) EU, kterou na konci listopadu schválil Evropský parlament. Evropské zemědělství by tak mělo od příštího roku klást větší důraz na ochranu životního prostředí, spravedlivější rozdělení fondů EU a pomoc zemědělcům při řešení problémů na trhu.

„**N**ová Společná zemědělská politika zajistí lepší rovnováhu mezi bezpečností potravin a ochranou životního prostředí, lépe připraví zemědělce na budoucí výzvy a bude spravedlivější a legitimnější,“ prohlásil předseda zemědělského výboru Evropského parlamentu Paolo De Castro.

VÍCE PENĚŽ MALÝM A MLADÝM

Aby bylo zajištěno, že přímé platby budou získávat pouze aktivní zemědělci, bude vytvořena černá listina subjektů, jakými jsou například letiště a sportovní kluby, které by měly být automaticky vyloučeny z přijímání dotací EU, pokud neprokážou, že zemědělská činnost představuje významnou část jejich příjmů.

Mladým zemědělcům bude naopak zaručeno navýšení plateb o 25 % za prvních 25 až 90 hektarů. Více prostředků budou také moci získat drobní zemědělci, zatímco velkým farmám, které získávají více než 150 000 eur, budou platby nad tuto částku sníženy alespoň o 5 %.

„Kromě toho, že jsme přesunuli část prostředků od velkých zemědělských družstev směrem k mladým zemědělcům a malým strukturám, zajistili jsme také lepší rozdělení fondů

napříč EU. Do roku 2020 by měli zemědělci z různých členských států získávat alespoň 72 % unijního průměru přímých plateb,“ uvedl poslanec Luis Manuel Capoulas Santos, zpravodaj pro nařízení o přímých platbách a rozvoji venkova.

SILNĚJŠÍ ZEMĚDĚLCI

Evropská unie věří, že silnější zemědělci se lépe vyrovnají s krizí, a proto její parlament rozhodl, aby se organizacím zemědělců dostalo dodatečných nástrojů, které by jim pomohly vyrovnat se s kolísáním trhů a posílily by jejich pozici při vyjednávání o cenách. „Byl například rozšířen rozsah odvětví, ve kterých mohou organizace zemědělců vyjednávat smlouvy o dodávkách jménem svých členů, aniž by přitom byla porušena pravidla hospodářské soutěže. Posílení organizací producentů nesmí vést k vytváření kartelů, ale mělo by zemědělcům pomoci zlepšit jejich hospodářskou situaci,“ řekl poslanec Michel Dantin, zpravodaj k nařízení o jednotné společné organizaci trhů.

Více informací naleznete na www.tydenveurope.cz/weekView.aspx?itemID=179 (18. až 24. listopadu).

DOKUMENT O DNA

SI ODVÁŽÍ CENU Z MEZINÁRODNÍHO FESTIVALU

Mezinárodní festival dokumentárních filmů s tematikou zemědělských a potravinářských věd Life Sciences Film Festival 2013 se konal v říjnu na České zemědělské univerzitě (ČZU) v Praze. Velkou cenu získal dokument nizozemských filmařů „DNA: Sny a skutečnost“.

Festival Life Sciences Film vznikl v roce 2010 z iniciativy současných i bývalých studentů ČZU. Zakladatelé tímto způsobem podle vlastních slov reagovali na »deficit v prezentaci audiovizuálních děl s tematikou přírodních a zemědělských věd«. Letos

Foto: archiv ČZU

bylo v Praze během pěti dnů promítnuto sto dvacet dokumentárních filmů z dvaceti šesti zemí celého světa. Odborná porota udělila devět ocenění. Cenu děkana Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů získal film režiséra Martina Slunečka Globální konina.

Cenu děkana Provozně ekonomické fakulty obdržel německý dokument v režii Leslie Frankeho a Herdolora Lorenze Voda vydělává aneb Jak soukromé korporace bohatnou na vodě. Cena děkana Fakulty tropického zemědělství byla udělena snímku Sladký jed, natočenému v německo-

-španělské koprodukcí pod režijním vedením Petera Hellera. Cenu děkana Technické fakulty převzal režisér nizozemského filmu Proti světlu: budoucnost s čistou technologií Gijs Meijer Swantee. Cenu děkana Fakulty lesnické a dřevařské získal film Michala Gálíka Muž, který sází stromy, Cenu děkana Fakulty životního prostředí kanadský dokument Vychytralé rostliny, režírovaný Ernou Buffie. Cenu ministra zemědělství dostal německý film Farmář a jeho princ režiséra Bertrama Verhaaga, který se zaměřil na farmářské počiny britského následníka trůnu prince Charlese. Studentská porota zase ocenila kanadsko-francouzský snímek, nabízející fascinující exkurzi do světa pavouků, Super Spider v režii Vincenta Amouroux. Letos poprvé byla při slavnostním ceremoniálu předána Cena rektora ČZU za vynikající popularizaci vědy. Obdržel ji profesor a přední český expert na biotechnologie Jaroslav Petr.

Absolutní vítěz letošního ročníku festivalu, nizozemský dokument DNA: Sny a skutečnost, sleduje práci mezinárodního týmu vědců z BGI, Pekingského genetického institutu. Ti se orientují na výzkum genetické podstaty geniality a hledají takové geny, jež například budoucím dětem zaručí konkrétní inteligenční nebo fyzické vlastnosti. „Zatímco zmapování prvního lidského genomu stálo západní země tři miliardy dolarů z veřejných zdrojů, dnes stojí mapa genomu tisíc dolarů,“ uvedl v komentáři k vítěznému filmu laureát Ceny rektora ČZU Jaroslav Petr. „Nárůst efektivity tohoto oboru je mnohem rychlejší než dynamika rozvoje IT technologií. Dokument o BGI je toho dokladem. Cením si ho však i proto, že se nespokojuje jen

HLAVNÍ CÍLE FESTIVALU LIFE SCIENCES FILM

- podpora vzniku prezentací audiovizuálních děl s tematikou přírodních a zemědělských věd
- využití audiovizuálního materiálu jako zábavné formy vzdělávání a popularizace vědy
- vytvoření nové nestranné diskusní platformy, která by pomohla nejširšímu okruhu diváků získat aktuální vědecké informace

s popisem tohoto gigantického podniku, ale kombinací úhlů pohledu staví práci vědců do širšího kontextu a klade divákovi otázky, na které si musí hledat odpověď.“

Na slavnostním vyhlášení festivalových cen vystoupil i zástupce BGI pro

Evropu Grover Yo, který připomněl, že BGI spolupracuje v České republice s Akademií věd ČR a společností Gennet. „Těšíme se na další možnosti spolupráce,“ uvedl ve svém proslovu.

Unikátního festivalu, který propojuje nejnovější domácí i světové dokumenty se zázemím a celým vědeckým arzenálem České zemědělské univerzity, se každoročně účastní řada filmových tvůrců, vědeckých kapacit a osobností veřejného života. Letos na předání cen zavítali například hudebník Dan Bárta, francouzští filmaři Leslie Franke a Herdolor Lorenz, nizozemský režisér Gijs Meijer Swantee, producent Pavlos Georgiadis, režiséři Martin Slunečko, Michal Gálík a další hosté. Kromě projekcí byl připraven i pestrý doprovodný program, například exkurze do experimentálního pivovaru ČZU, besedy s vědci i filmaři, prezentace, výstavy, ochutnávky a koncerty.

Další informace naleznete na www.lsff.cz.

NEBOJTE SE SPOLUPRÁCE!

Modlitba za domov. Tak se jmenuje ekumenické setkání lidí dobré vůle, kterého se mimo jiné účastní místní akční skupiny (MAS). Letos byla jeho součástí konference Nebojte se! – spolupráce a komunitní práce k rozvoji a udržitelnosti venkova.

Foto: archiv MAS Říčansko

Národní síť MAS ČR, Ekumenická rada církví ČR a Česká biskupská konference podepsaly před několika měsíci memorandum Venkov jako místo sociálního smíru a duchovního rozvoje. Jde o formální vyjádření vzájemné podpory, která na vrcholné úrovni těchto organizací trvá již pátým rokem. Spolupráce začala v roce 2009, kdy se místní akční skupiny poprvé zúčastnily ekumenického setkání lidí Modlitba za domov. „Záměrem bylo podporovat realizaci společných projektů s cílem obnovovat a udržovat kulturní dědictví venkova a morální a etické hodnoty ve venkovském společenství, zaměřit se na mezigenerační spolupráci, boj s chudobou, prevenci nezaměstnanosti a sociální exkluzi,“ vysvětlila Ludmila Třeštíková z MAS Říčansko, která od počátku funguje jako národní koordinátor této spolupráce. Z pozice hostů a pozorovatelů se MAS od roku 2009 staly plnohodnotnými členy a spoluvůdci Modlitby za domov. A hned v následujícím roce uspořádaly první konferenci o komunitní práci na venkově.

S VÍROU A ODVAHOU

Letošní program Modlitby za domov otevřela 27. října ekumenická slavnost „S vírou a odvahou do budoucna“ v katedrále sv. Víta v Praze. Představitelé samosprávy, členové MAS, politici vězni, baráčníci, zástupci záchranných sborů ČR a reprezentanti církví ČR vyslechli koncert klasické hudby.

Den nato, 28. října, následoval duchovně-kulturní festival v komunitním centru Matky Terezy. Pro děti byly připraveny soutěže o ceny, pro dospělé vystoupení skupiny Spirituál kvintet a duchovní program. Byla také vyhodnocena výtvarná soutěž na téma Anděl, kterou v červnu vyhlásily Ekumenická rada církví a Národní síť MAS. Ceny v podobě volných rodinných vstupenek do soutěže věnovalo do soutěže šedesát muzeí, hradů a zámků, které s místními

akčními skupinami podporují vlastenectví a úctu ke kulturnímu dědictví České republiky.

„Letošní novinkou byla moderovaná diskuse s osobnostmi veřejného života,“ uvedla Třeštíková. „Zúčastnili se jí zakladatelka hospiců v ČR Marie Svatošová, podnikatel roku Adam Walach, místopředseda Ekumenické rady církví Daniel Fajfr a aktivista ze sdružení Občané proti hazardu Martin Svoboda,“ dodala s tím, že diskusi provázela moderátorka České televize i Českého rozhlasu Pavlína Kvapilová.

DISKUSE O VENKOVĚ

Konference Nebojte se! – spolupráce a komunitní práce k rozvoji a udržitelnosti venkova se konala 4. listopadu. Příběhy ze života venkovských obcí, neziskovek a církví si na pražské arcibiskupství přišlo poslechnout sedm desítek lidí z profesních organizací. Vedle příkladů z praxe, nápadů na spolupráci a leckdy varovných upozornění se následně pod vedením moderátora, kazatele Církve bratrské Daniela Kvasničky, rozproudila diskuse nad rozvojem venkova. Pozvaní odborníci zastupovali Čechy i Moravu, vedle MAS

byly zastoupeny také obce, církevní i sociální organizace, média a podnikatelský sektor. Za MAS vystoupili ředitelky Pavlína Filková, Markéta Pošíková a místopředseda Národní sítě MAS Jiří Krist, za média redaktori České televize Veronika Sedláčková a Petr Vizina, sociolog Jan Hartl, za sociální služby Dagmar Fialová nebo Tomáš Luběna. Ke slovu se dostali také představitelé měst a obcí, římskokatolických farností i evangelických sborů.

„Největší pozornost přitáhlo rozpočtování, komunitní plánování i průzkumy veřejného mínění, způsob mediální prezentace akcí a činností organizací. Hned na místě se dohodli zástupci Spolku pro obnovu venkova a NS MAS ČR s církvemi na součinnosti při práci v Programu obnovy rodiny. Byla diskutována nabídka financovat konkrétní projekt v městě Děčíně,“ konstatovala Ludmila Třeštíková, podle které je podstatným přínosem akce prohloubení spolupráce s církvemi. „Důležitý je jednotný postup při prosazování záměrů pro rozvoj venkova v přípravě nového programového období 2014+. Metoda LEADER je více chápána jako součást distribuce prostředků pro rozvoj venkova a jedna z forem podpory spolupráce mezi církevními organizacemi a místními společenstvími,“ uzavřela hlavní manažerka Modlitby za domov z MAS Říčansko.

MORAVSKOSLEZSKÁ »SÍŤ« ZHODNOTILA SVÉ AKTIVITY

Foto: archiv CSV MS

kde se uskutečnila hlavní část oslav," uvedla referentka Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF) v Opavě Markéta Bubíková s tím, že velkému zájmu přítomných se těšily zejména soutěže o nejlepší koláče v regionu Opavsko a o nejkrásnější dožínkový klobouk. Ve scénáři hlavních oslav byla také ochutnávka Regionální potraviny 2013 Moravskoslezského kraje. „Prezentační akce byla spojená se setkáním partnerů CSV, kde se zájemci mohli dozvědět bližší informace k Programu rozvoje venkova (PRV) a kde pro ně byly k dispozici propagační materiály »Sítě«,“ upřesnila Bubíková s tím, že bohatý program akce do Bolatic přilákal přes 1 500 návštěvníků.

Další úspěšnou akcí, kterou financovala CSV, byly 3. Otické zelené slavnosti. Otice v loňském roce získaly v soutěži Vesnice roku Moravskoslezského kraje ocenění Oranžová stuha, v letošním ročníku rozšířily svoji sbírku o stuhu modrou.

O významných letošních aktivitách i plánech na další období jednal v závěru října krajský koordináční výbor Celostátní sítě pro rozvoj venkova v Moravskoslezském kraji (CSV MS).

Mezi významné akce, které CSV MS zorganizoval se svými partnery (MAS Opavsko a MAS Hlučínsko), patřilo Podzimní regionální ochutnávání spojené s dožínkami. „Po mši se účastníci vydali do velkého krojovaného průvodu obcí s hudebním doprovodem a alegorickými vozy. Šlo se na bolatické hřiště,

PARTNEŘI CSV SE SETKALI V SRBECH

Přes pět desítek účastníků se sjelo v druhé polovině října do obce Srby na Kladensku, kde se konalo dvoudenní VIII. Krajské setkání partnerů Celostátní sítě pro venkov (CSV). Svě zástupce tu měly Ministerstvo zemědělství (MZe), Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) i Spolek pro obnovu venkova (SPOV).

S aktuálním postupem implementace Programu rozvoje venkova (PRV) účastníky setkání seznámila vedoucí oddělení CSV a technické pomoci MZe Zuzana Dvořáková. Informovala je také o postupu přípravy nového programového dokumentu pro čerpání finančních prostředků v období 2014–2020. „Aplikace cílů a priorit SZP bude mít velký vliv na konkurenceschopnost zemědělství v České republice, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a vyvážený územní rozvoj venkovských oblastí,“ zdůraznila Dvořáková, která přiblížila i dopady sníženého rozpočtu PRV na navrhovaný rozpočet jednotlivých opatření.

Náměstek SZIF pro regionální odbory Zdeněk Procházka informoval přítomné mimo jiné o aktuálním stavu postupu zpracování a vyplacení podpor pro zemědělství a venkov. „SZIF jako kompletní realizátor podpor z PRV činí veškerá opatření ke včasnému zúřadování a výplatě podpor všem žadatelům,“ ujistil.

Činnost CSV v roce 2013 zhodnotil koordinátor CSV Středočeského kraje Karel Šilpoch. Uvedl konkrétní příklady z úspěšných akcí realizovaných v roce 2013 a vyzdvihl význam soutěže Vesnice roku pro daný region. V další části svého vystoupení diskutoval s přítomnými o možných akcích

a aktivitách pro rok 2014. V rámci setkání byla účastníkům umožněna návštěva Ovocnářství Vítov. Majitel firmy Karel Dryák představil projekty úspěšně realizované v rámci PRV – sklad na jablka, třídičku jablek, hrušek i třešní, baličku švestek, košíkovačku na hrušky a technologii uskladnění ovoce i zeleniny.

Druhý den účastníci setkání zamířili do Královic, které obdržely v soutěži Vesnice roku 2013 ocenění Zelená stuha. Jejich starosta Luděk Šofr je obcí provedl, následně jim představil úspěšně realizované projekty a na závěr je seznámil s rozvojovými plány na další roky.

NA PARDUBICKU VĚDÍ O PROJEKTECH PRV I STUDENTI

V druhé polovině října se uskutečnilo v Pardubickém kraji setkání partnerů Celostátní sítě pro venkov (CSV PK), na kterém účastníci zhodnotili aktivity letošního roku a diskutovali o akcích, které na ně čekají v roce 2014. Zprávu o činnosti CSV PK v roce 2013 zároveň s návrhem ročního prováděcího plánu na rok 2014 přítomným přednesl koordinátor »Sítě« v Pardubickém kraji Bohuslav Lapáček. V Pardubickém kraji se letos konaly čtyři odborné semináře pro zemědělce, na které dorazilo bezmála 800 účastníků. Tento typ aktivit je velmi žádaný, a proto jsou semináře zařazeny i do plánu příštího roku.

Jednou z významných akcí, kde se CSV PK podařilo prezentovat Program rozvoje venkova a jeho partnery, byla soutěž o nejvyšší kvalitu potravinářské výroby – MLS Pardubického kraje. „Výsledkem je vydaný katalog vítězných výrobků s uvedením, kteří ocenění výrobci byli podpořeni z PRV,“ řekl Bohuslav Lapáček. Dále se na Pardubicku podařilo zorganizovat pět exkurzí pro studenty zemědělských škol do zemědělských podniků.

CELOSTÁTNÍ SÍŤ PRO VENKOV NA STARTU NOVÉHO PROGRAMOVÉHO OBDOBÍ

Příprava Akčního plánu CSV 2014–2020, diskuse o budoucím rozsahu aktivit či o konkrétní organizační struktuře a tematika inovací – to je jenom část úkolů, které v současné době mají před sebou pracovníci Řídícího orgánu Celostátní sítě pro venkov. Ta se – stejně jako celá Česká republika i Evropská unie – připravuje na nové programové období 2014–2020.

Foto: archiv MZe

Celostátní síť pro venkov (CSV) byla oficiálně ustavena v listopadu 2008 a jejími členy jsou organizace a správní orgány, které se podílejí na rozvoji zemědělství a venkova. CSV je podřízena Evropské síti pro rozvoj venkova. Je rozdělena do regionálních a krajských sítí, které jsou zařazeny jako koordinátory na úrovni NUTS 2 (krajská úroveň) a NUTS 3 (úroveň okresů). Regionální a krajské sítě zajišťují mezisektorové provázání a integrovaný přístup k rozvoji venkova a zemědělství.

Prostřednictvím regionálních pracovišť CSV je zajišťován vzájemný přenos informací mezi Ministerstvem zemědělství a aktéry rozvoje venkova na krajské a regionální úrovni. „I v novém programovém období 2014–2020 je v legislativě EU nadále zahrnuta činnost Evropské sítě pro rozvoj venkova i národních sítí pro rozvoj venkova. V případě České republiky se pak předpokládá zachování stávajícího a zažitého názvu Celostátní síť pro venkov,“ vysvětlila Zuzana Dvořáková, vedoucí oddělení Celostátní sítě pro venkov a technické pomoci Ministerstva zemědělství.

INOVACE

Z návrhu nařízení o podpoře rozvoje venkova prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova vyplývá, že činnost CSV bude výrazně rozšířena o tematiku inovací, na kterou je v novém programovém období kladen velký důraz. „Vzhledem k tomu, že je návrh nařízení nyní projednáván Evropským parlamentem, nejsou v současné době ještě k dispozici další dokumenty Evropské komise k pravidlům pro zřizování a fungování celostátních sítí pro venkov. Předpokládáme však, že základní principy zůstanou zachovány v podobě, jaká je v současném programovém období,“ vysvětlila Zuzana Dvořáková.

Kromě Evropské sítě pro rozvoj venkova počítá nové období i s Evropským inovačním partnerstvím. Na evropské úrovni budou tyto dva subjekty úzce propojeny prostřednictvím Koordinačního výboru Evropské sítě pro rozvoj venkova.

„Na národní úrovni předpokládáme, že vznikne tematická pracovní skupina, která se bude problematikou inovací a přenosu zkušeností a příkladů dobré praxe v této oblasti intenzivně zabývat,“ doplnila Zuzana Dvořáková s tím, že v rámci inovací bude CSV hrát důležitou roli hlavně z pohledu iniciace jejich zavádění. „Největší překážkou není vznik inovačních nápadů, ale jejich uvedení do praxe a přenášení dál,“ dodala. Proto by v následujících letech měly být například rozšířeny řady partnerů CSV o zástupce univerzit, výzkumných ústavů a odborných pracovišť.

AKČNÍ PLÁN

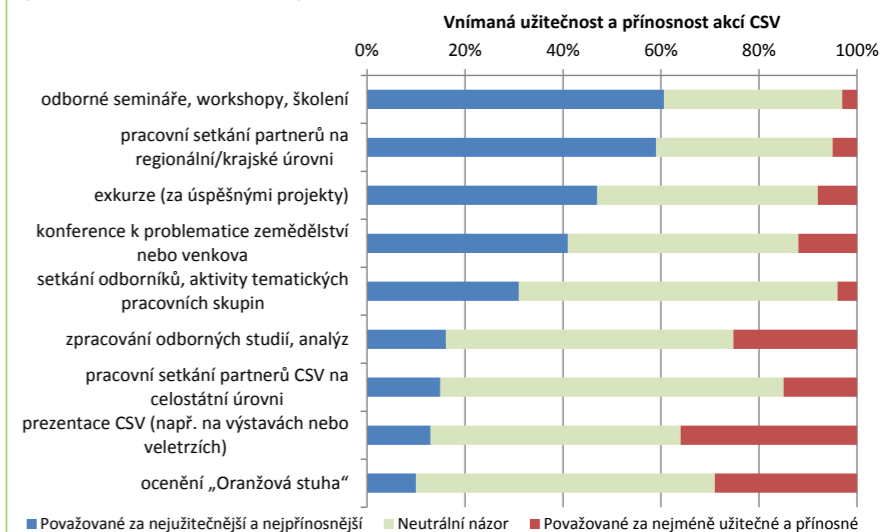
Základní struktura Celostátní sítě pro venkov by měla být i v novém období

stejná jako v současné době. Její konkrétní podoba bude nastavena ve spolupráci s partnery při vzniku Akčního plánu CSV 2014–2020, jehož příprava by měla být zahájena v roce 2014.

Akční plán musí být vypracován a předložen Evropské komisi do jednoho roku od schválení Programu rozvoje venkova. Bude připravován v úzké spolupráci s partnery CSV.

AKTIVITY CSV A JEJICH HODNOCENÍ

Vyhodnocení vnímání užitečnosti a přínosnosti akcí CSV (dotazníkového šetření)

Cíle CSV jsou naplňovány prostřednictvím tří základních nástrojů:

- setkávání aktérů působících v zemědělství a venkovském prostoru a jejich vzdělávání,
- informační systém,
- poskytování informací.

Z vypracované analýzy vyplývá velmi pozitivní hodnocení aktivit

zaměřených na odbornou problematiku – semináře, workshopy, exkurze, konference. Jedná se o výsledky dotazníkového šetření mezi partnery CSV na národní i regionální úrovni. Doporučeno bylo zaměřit větší pozornost na webové stránky a učinit z nich ještě efektivnější nástroj pro předávání zkušeností a podporu politiky rozvoje venkova.

Další informace naleznete na www.eagri.cz/public/web/mze/venkov/.

STUDENTI SI PROHLÉDLI ÚSPĚŠNÉ PROJEKTY ZLÍNSKÉHO KRAJE

Realizované projekty z Programu rozvoje venkova (PRV) ve Zlínském kraji si prohlédly čtyři desítky studentů Střední školy zemědělské a přírodovědné v Rožnově pod Radhoštěm. Exkurzi pro ně připravilo regionální pracoviště Celostátní sítě pro venkov (CSV) ve Zlínském kraji.

Studenti navštívili tři agropodniky působící v okrese Zlín a Vsetín. Pavel Šeliga hospodaří v systému ekologického zemědělství na 246 ha zemědělské půdy. Kromě ošetřování trvalých porostů se zabývá chovem masného skotu a ovcí. „Pan Šeliga studenty provedl farmou ve Vlachovicích, ve které se nachází i linka na zpracování ovčí vlny,“ sdělil koordinátor CSV Zlínského kraje Vladimír Divilek. „Zážitek byl o to intenzivnější, že v den exkurze probíhaly na farmě zásadní činnosti z oblasti plemenářské práce.“

Dalšími body odborné exkurze byla zastávka ve společnosti AGROFYTO Lidečko a v Zemědělském družstvu Francova Lhota. Družstvo hospodaří na 941 ha trvalých travních porostů v systému ekologického zemědělství se zaměřením na chov krav bez tržní produkce mléka. Chov se specializuje na masné plemeno PIEMONTESE formou zástavového a plemenného skotu. „Studenti si prohlédli stáje pro skot, které byly postaveny, resp. zrekonstruovány z podpor Programu rozvoje venkova,“ uvedl Divilek s tím, že tento typ odborných exkurzí je pro její účastníky velice přínosný. „Studenti si mohou udělat představu o možnostech získávání dotací z Programu rozvoje venkova a jejich následné administraci. Také mají jedinečnou možnost poznat v praxi různé druhy zemědělské výroby v dané oblasti,“ dodal.

Podobnou akci zorganizovalo regionální pracoviště CSV ve Zlínském kraji v polovině listopadu. Tentokrát navštívila

šedesátka studentů Střední odborné školy a gymnázia Staré Město zemědělské farmy a firmy v Jihomoravském kraji. První zastávkou byla Horňácká farma v Hrubé Vrbce, která hospodaří na přibližně 500 ha zemědělské půdy v režimu ekologického zemědělství a zabývá se chovem skotu, ovcí, koz i prasat. „Z PRV byl podpořen projekt provozování agroturistiky včetně ubytování přímo v areálu farmy,“ sdělil krajský koordinátor ze Zlínska.

V zemědělské společnosti Žerotín Strážnice studenty areálem provedl ředitel společnosti Karel Koluch. Mimo jiné jim představil úspěšné projekty realizované v rámci PRV – posklizňovou linku na uskladnění zemědělských plodin, rekonstruované stáje pro chov skotu a bioplynovou stanici. „V Rybářství Hodonín si účastníci prohlédli líheň ryb, jejíž rekonstrukce byla podpořena z OP Rybářství, a haly na odchov vodní drůbeže,“ dodal závěrem Vladimír Divilek. Stejně jako v případech předchozí exkurze hodnotili studenti tyto aktivity a celý program velmi pozitivně.

Foto: archiv CSV ZK

BUDOUČÍ ZEMĚDĚLCI NA EXKURZI V MORAVSKÝCH FIRMÁCH

V současné době se zemědělství potýká s problémy vyplývajícími z generační výměny kvalitních pracovníků, proto Celostátní síť pro venkov (CSV) Kraje Vysočina spolu s dalšími partnery zaměřila část svých aktivit na mládež. V listopadu připravila pro studenty zemědělských oborů a mladé zemědělce převážně z rodinných farem exkurzi po zemědělských i zpracovatelských podnicích.

Účastníci exkurze z Vyšší odborné školy a Střední odborné školy zemědělsko-technické v Bystřici nad Pernštejnem si při první zastávce měli možnost prohlédnout v areálu společnosti AGRA Ždánice novou stáj vybudovanou v roce 2010 za podpory Programu rozvoje venkova (PRV). „Viděli boxové stelivové stáje, bezbariérovou dojírnu a mléčnici,“ sdělila koordinátorka CSV Kraje Vysočina Helena Tučková. „Padalo mnoho dotazů, nejvíce z nich se týkalo krmení dojníc,“ dodala.

Po prohlídce nového kravína se autobus rozjel do Věcova na ekologickou farmu Miroslava Kadeřávka. Majitel se kromě hospodaření na asi 120 ha zemědělské půdy dlouhodobě zabývá agroturistikou. „Po prohlídce ovčína, kde se právě odbývalo bahnění ovcí, se studenti a zemědělci přesunuli k novému seníku, vybudovanému za podpory Programu rozvoje venkova,“ konstatovala Tučková s tím, že zdejší ekoseno je používáno jednak pro vlastní potřebu farmy, jednak na tvorbu balíčků do prodejen s potřebami pro chovatele. „Na závěr prohlídky předvedly dvě farmářovy border kolie precizní ukázkou práce při

Foto: archiv CSV KV

nahánění ovcí a majitel farmy přítomným ukázal zvoničku, kterou vybuodoval na kopci nad farmou,“ doplnila koordinátorka.

Dále navštívili studenti a zemědělci pštrosí farmu v Doubravicích na okraji Moravského krasu. Majitel Marek Kubíček seznámil návštěvníky s chovem pštrosů afrických, jejich šlechtěním i zpracováním pštrosího masa. Zdejší produkty se mohou pochlubit ochrannou známkou MORAVSKÝ KRAS regionální produkt®. „Výklad zaujal opravdu všechny, protože pštros je v našich podmínkách stále exotické zvíře,“ uvedla Helena Tučková.

V areálech společnosti ZEAS Lysice byla zajištěna pro studenty prohlídka pneuservisů vybudovaných za podpory Programu rozvoje venkova a prohlídka sadů a skladů na ovoce, rovněž podpořených z prostředků Evropské unie. Poslední zastávkou byl pivovar v Černé Hoře, na jehož opravu byly čerpány prostředky i z PRV. Účastníci absolvovali prohlídku s výkladem o výrobě piva, prohlédli si varny, spilku s kvasnými káděmi, sklepy s tanky na uležení ležáků i stáčírnu.

JIH ČECH HLÁSÍ:

DNY PARTNERSTVÍ, SEMINÁŘ, KONFERENCE...

Dny partnerství konaly, a možnostech uplatnění na trhu práce," uvedla koordinátorka CSV Jihočeského kraje Kateřina Belešová. „Pro zájemce jsme také připravili odborné prezentace z oblasti ovocnářství a včelařství," doplnila. U stánku CSV a PRV mohli návštěvníci získat informace o dotačních možnostech Programu rozvoje venkova i související informační materiály a také se seznámit s úspěšně realizovanými projekty. Součástí akce byly výstava ovoce, aranžérská výstava, představení výukových prostor školních budov, zemědělské techniky, střediska praxe, ustájených zvířat, skleníků a výukového sadu i včelařská expozice.

VÝZVY PRO NOVÉ OBDOBÍ

Na seminář Výzvy nového programovacího období 2014–2020 pro venkov v České republice, který se konal v polovině listopadu ve Strážkovicích, se přihlásilo sedm desítek účastníků z řad zemědělců, zástupců obcí či místních akčních skupin. Dozvěděli se o aktivitách CSV v roce 2013 a získali aktuální informace o budoucím vývoji v zemědělském sektoru.

VELŠANÉ VE VRÁŽI

Pestrý program měla konference Jihočeský venkov 2013, kterou na konci října hostil penzion Vráž u Trhových Svinů. O aktivitách CSV hovořila Kateřina Belešová. Jihočeský Spolek pro obnovu venkova představil jeho předseda Jan Malík, který ve svém vystoupení informoval přítomné o tom, jak se jeho organizace připravuje na příští období. Krajskou síť Národní sítě Místních akčních skupin ČR zastupoval její předseda Jaromír Polášek. „V rámci každé prezentace jsme ukázali přínos projektů podpořených ze stávajícího PRV a nastínili jsme možnosti využití tohoto dotačního programu pro rozvoj regionů v novém programovém období," sdělila jihočeská koordinátorka CSV. Většinu návštěvníků konference velmi zaujala i prezentace Michala Arnošta z MAS svatého Jana z Nepomuku a příspěvek zahraničního lektora s názvem Systém podpory družstevnictví ve Walesu s možností aplikace pro jihočeský venkov.

Několik významných akcí pořádala v říjnu a listopadu Celostátní síť pro venkov (CSV) Jihočeského kraje. Nejen dětem a mládeži byly určeny Dny partnerství, na semináři ve Strážkovicích se sešli zemědělci, zástupci obcí, neziskových organizací, zájmových sdružení i místních akčních skupin (MAS).

Propagační a prezentační akci nazvanou Dny partnerství pořádala jihočeská CSV ve spolupráci se Střední odbornou školou veterinární, mechanizační a zahradnickou v Českých Budějovicích. Zúčastnilo se jí přes 2 600 návštěvníků – děti ze základních i mateřských škol, studenti a odborná i neobdobná veřejnost. „Účastníci úvodního semináře vyslechli informace o náplni a činnosti CSV v kraji, o Programu rozvoje venkova (PRV), zájemci rovněž získali informace o možnostech studia na SOŠ, kde se

KULATÝ STŮL

O VENKOVU, VĚDĚ A VÝZKUMU

Potřebuje český venkov vědu a výzkum, potřebují věda a výzkum český venkov? Tak se jmenovala akce, kterou uspořádal v listopadu Ústav zemědělské ekonomiky a informací a na které se sešli mimo jiné zástupci zemědělského vysokého a středního školství, pracovníci odboru výzkumu, vzdělávání a poradenství Ministerstva zemědělství či představitelé některých místních akčních skupin (MAS).

Kulatý stůl volně navázal na Dny otevřených dveří na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů České zemědělské univerzity (FAPPZ ČZU), které se letos postupně uskutečnily pro učitele odborných předmětů středních škol, akreditované poradce a pracovníky MAS.

Účastníci setkání, jež se konalo 7. listopadu rovněž na FAPPZ ČZU v Praze-Suchdole, diskutovali o aplikaci výsledků vědy a výzkumu do každodenní venkovské a zemědělské praxe a o možnostech spolupráce v oblasti inovací a transferu aktuálních poznatků.

Z obsáhlé diskuse, na níž by měla navázat v budoucnu další setkání, jsme vybrali některé z nejdůležitějších

vystoupení, doporučení a závěrů.

V souvislosti se změnami v Programu rozvoje venkova v následujícím programovém období, kdy budou některé aktivity podporovány v rámci jiných programů, vyvstává otázka potřeby jasné definice venkova, která by byla jednotná pro všechny subjekty včetně ministerstev a jež doposud, podle většiny účastníků setkání, chybí.

Pavel Tlustoš, děkan FAPPZ ČZU, upozornil na velkou rozdílnost kompetencí „nad venkovem“ a nutnost sjednotit „vládu“ nad ním. Podle Markéty Sedmíkové, prorektorky pro vědu a výzkum ČZU, by univerzita měla iniciovat přenos poznatků z výzkumu do praxe cestou například seminářů pro středoškolské učitele, ale i popularizačních článků v profesně zaměřených médiích.

Olga Chmelíková, ředitelka odboru výzkumu, vzdělávání a poradenství Ministerstva zemědělství, vyzdvihla snahu ministerstva o maximální přenos informací mezi výzkumem a praxí a zdůraznila nutnost zachování

OCENĚNÍ NEJLEPŠÍCH DISERTAČNÍCH PRACÍ

Náměstek ministra zemědělství Stanislav Kozák předal 2. října v aule České zemědělské univerzity „Ceny ministra zemědělství za vynikající disertační práci absolventům doktorských studijních programů s významným přínosem pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství a ochranu krajiny se zaměřením na praxi“.

Jedna z oceněných prací, která směřovala do oblasti rozvoje regionů, byla práce Ing. A. Jindrové, Ph.D., (z Provozně ekonomické fakulty) na téma hodnocení regionálních disparit v kvalitě života obyvatel.

Podrobný seznam ocenění naleznete na <http://www.czu.cz/cs/?r=5133&i=15719>.

podpory potřebných a přínosných výzkumných projektů na všech úrovních ze strany jejího resortu. Stejně jako další diskutující upozornila na zhoršující se situaci v oblasti středního zemědělského školství, a to především v souvislosti s potřebou zajištění mladé generace odborníků pro naši zemědělskou výrobu. Zástupci MAS kladli mimo jiné důraz na kompetentní přenos odborných informací zemědělcům.

Pro zájemce o tuto problematiku připravuje odbor výzkumu, vzdělávání a poradenství Ministerstva zemědělství diskusní setkání na téma Požadavky praxe na zemědělský výzkum, které se uskuteční 28. ledna 2014 od 10 hodin na Ministerstvu zemědělství.

DO TOSKÁNSKA ZA INSPIRACÍ

Na přelomu října a listopadu uspořádalo regionální pracoviště Celostátní sítě pro venkov Olomoucký kraj ve spolupráci se Školou obnovy venkova Olomouckého kraje čtyřdenní odbornou exkurzi do Toskánska. Hlavním cílem akce bylo navázání užších kontaktů s partnery italské Sítě a návštěva realizovaných projektů, které přispěly k obnově a rozvoji venkova v této italské provincii.

Foto: archiv CSV OK

Jedním z cílů exkurze bylo městečko Pitigliano, kde proběhlo setkání se zástupci obcí daného regionu a představiteli místní akční skupiny (MAS). Italští hostitelé vysvětlili návštěvníkům z ČR, že systém MAS je podobný jako u nás, řídicím orgánem však není Ministerstvo zemědělství, ale vedení příslušného regionu. Členem MAS jsou zde i banky. Kdo by však čekal nějaké velké výhody pro „masky“, v podobě například možnosti předfinancování projektů, byl by zklamán. Místní banky jsou díky ekonomické krizi velmi opatrné, a tak nejspíš jedinou výhodou, kterou členství bank v místních akčních skupinách přináší, je důvěra v MAS a jejich projekty.

Účastníci exkurze se seznámili s projekty MAS a projekty, které byly dotačně podpořeny a jsou zaměřeny především na rozvoj života na venkově, agroturistiku a zvyšování hodnoty místních produktů. V bohaté diskusi se řešily otázky podnikání obcí, regionálního školství, přímá volba starostů, daně, nové programové období a strategie, zdroje financování, slučování obcí, odpady, role MAS pro obec apod.

Cílem setkání bylo navázání kontaktů a spolupráce, výměna příkladů dobré praxe a získání zkušeností italských partnerů, které bude možné uplatnit pro další rozvoj venkovského prostoru v České republice.

VÍNO A OLIVY

Dalším zajímavým místem setkání byla obec Scarlino, kde zástupci CSV navštívili rodinnou farmu La Pierotta. Ta se zaměřuje na výrobu vína a olivového oleje. Vyrábí celkem patnáct druhů vína v celkovém počtu 50 tisíc lahví za rok. Olivového oleje vyprodukuje ročně 2 tisíce lahví, a to z vlastních olivových sadů s 1 500 stromy.

Pro provoz farmy využívají její majitelé vlastní elektřinu získanou ze solárních panelů, které mají umístěny na střechách provozních budov. Farma je součástí vinné stezky (Strada del Vino e dei Saporì Monteregio), jejíž zbudování bylo podpořeno z programu LEADER.

Součástí prohlídky byla i ochutnávka regionálních produktů, jejichž certifikace a podpora výroby byly rovněž podpořeny z programu LEADER. Hostitelé představili i projekt zaměřený na modernizaci výroby, v rámci kterého byly nakoupeny nerezové tanky na víno.

KOZY A OVCE

Z farmy La Pierotta přešli účastníci exkurze na další rodinnou farmu, která je zaměřena na chov ovcí a koz a výrobu mléčných produktů. Na farmě SABA chovají celkem 300 ovcí a koz. Jejich „Zdravý sýr“ snižuje cholesterol a produkt „Košíček zdraví“ pomáhá při bolestech kloubů a ženám v klimakteriu. Košíček dodává farma i do nemocnic a jeho účinky testuje ve spolupráci s univerzitou v Pise.

V rámci inovace výroby začínají vyrábět také sýr s přídavkem hovězího a vepřového masa, které nakupují ze sousední biofarmy. Dodržování pravidel a norem pro kvalitní výrobu je finančně podporováno regionálním vedením Toskánska. Z národních

zdrojů dále farma dostává 70 % dotací na krmivo a 20 % čerpala z Programu rozvoje venkova na stroje na dojení a výrobu sýra.

MÍSTO LOMU KULTURA

S nezemědělskými projekty se účastníci exkurze seznámili například v obci Gavorrano v provincii Grosseto, kde před časem řešili možnost využití bývalého lomu a dolu. Výsledkem je Národní technologicko-archeologický park – projekt, jehož realizaci částečně podpořil program LEADER. Součástí parku je přírodní amfiteátr s nezbytným zázemím, který se může pochlubit atraktivní kulisou tvořenou vápencovými stěnami. Slouží k pořádání velkokapacitních kulturních akcí, místní krápníková jeskyně se změnila

v unikátní divadlo a v prostoru areálu byl postaven víceúčelový objekt s kongresovým sálem, galerií minerálů a muzeem.

Z programu LEADER bylo v této lokalitě podpořeno vybudování muzea a část financí byla vyčerpána zejména v oblasti „měkkých“ aktivit projektu – propagace, mzdové náklady na průvodce a podobně. Celkové náklady projektu se pohybovaly okolo 3 milionů eur.

Další projekt se týkal řešení klasického brownfieldu, který vznikl po uzavření dolu a zániku téměř 700 pracovních míst. Obec Gavorrano areál od firmy odkoupila a začala realizovat projekty na zachování technické památky a její včlenění do turisticky atraktivních lokalit. Okolo areálu jsou vybudovány naučné stezky, které návštěvníky seznamují nejen s historií vlastního lomu, ale s celou přírodní lokalitou, ve které se lom nachází.

Důraz je kladen na udržitelnost projektu a zajištění financování, neboť v celém parku je zaměstnáno padesát pracovníků.

ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ

V Itálii se snaží v rámci projektů propojovat různé aktivity a atrakce: živou i neživou kulturu, tradice, služby, zemědělství, agroturistiku, přírodu, zaměstnanost, průmysl. V rámci návštěvy farem měli účastníci možnost vidět i úzké propojení místního zemědělství s daným venkovským regionem, což u nás ne vždy funguje. Na startu nového programového období tak účastníci exkurze získali inspiraci i řadu zajímavých námětů pro svoji budoucí práci.

O SPLNĚNÝCH SNECH FARMÁŘE HRUŠKY

Foto: archiv MZe

Plzeňák. Policista. Vysoký státní úředník. Farmář. Šťastný a spokojený farmář. To je – ve stručnosti, jistě – základní charakteristika osmatřicetiletého Jaroslava Hrušky, obyvatele krásně, s citem zrekonstruované roubené chalupy v osadě Stvolny poblíž západočeského Manětína. A také majitele biomošárny tamtéž.

Za to, že se měšťák rodem »zezPlzně« a svého času druhý muž po ministru vnitra usadil v místech, kde lišky dávají dobrou noc, mohou jeho nátura, vztah k přírodě a touha i schopnost plnit si své sny. Na tom, že si pro stvolenská přírodní mošty jezdí lidé z široka daleka a že si je objednávají restauratéři až z Prahy, má svůj nezanedbatelný podíl dotace z Programu rozvoje venkova (PRV), určená začínajícím zemědělcům. Bez ní by totiž mladý farmář Hruška svůj ekologický »byznys« zřejmě nikdy nezačal. »Mošárna se povedla hlavně díky dotaci z Unie,« přiznává. »Když jsem v roce 2007 začínal, bylo mi dvaatřicet. Absolvoval jsem sice střední zemědělskou školu, ale praxi jsem měl takřka nulovou. Ten asi milion z PRV mě »nakopl« velkým způsobem, pomohl nám v začátcích opravdu hodně.«

Leč popořádku, taktéž stručně. Manětínsko Jaroslav Hruška znal, odmala trávil víkendy i prázdniny na chalupě, kterou ve vesnici Novosedly, kousek od jeho nynějšího bydliště, vlastnili rodiče. »Už tehdy jsem věděl, že ve městě žít nechci, už tehdy mě to táhlo sem,« rozkrývá »pradějiny« své stvolenské současnosti. Dočkal se v roce 2000 – po několika letech shánění té správné nemovitosti v lůně přírody si s manželkou poříдили torzo roubenky z roku 1794. Čímž si Hruška

splnil první velký sen. »Byla v žalostném stavu, bývalí majitelé jí dali co proto, všichni nás od koupě zrazovali,« vzpomíná. Marně – chalupu koupili, citlivě, vkusně opravili a postupně z ní udělali svůj domov. Trvalý domov. Dcera Eliška, která má v rodném listě vepsaný rok 2006, už vyrůstala tady. Nedlouho předtím pojal v té době ještě policista Hruška ideu vyrábět mošt. Nedlouho potom od policie odešel. »V tu dobu paní naproti nám prodávala starý krám postavený v Akci Z a Ministerstvo zemědělství zároveň v rámci PRV vyhlásilo titul podporující zahájení činnosti mladých zemědělců,« popisuje Jan Hruška, jak se stal farmářem. »Prodali jsme byt, koupili krámk a podali žádost o dotaci. Z peněz, které jsme dostali, jsme koupili paster, myčku, plnič i zavíračku lahvi a etiketovačku. V roce 2008 jsme začali první moštovací sezonu.«

Po pěti letech provozu se výkon mošárny ustálil na padesáti tisících litrech nápoje. Plus minus – to podle aktuální úrody. Je přírodní, bez cukru, bez chemie, bez filtrace. Je ho několik druhů a je o něj zájem, velký zájem. »Zákazníci čím dál tím více oceňují adresný prodej, chtějí vědět, co a od koho nakupují,« rozkrývá tajemství svého obchodního úspěchu moštař.

»Proto se k nám vracejí, proto dodáváme do sítě farmářských prodejen Český grunt a proto jsou hospody v Praze, které se chlubí moštem od »našeho« stálého dodavatele...«

Ovoce Jaroslav Hruška zpracovává vlastní, z hektarového sadu provozovaného v ekologickém režimu, letos poprvé vykupoval úrodu také od místních sadařů. »Pan Brauss, starý Němec, který měl mošárnu ve Štáhlavech, tvrdil, že žádná politika, žádné příkazy či zákazy nedokážou přimět lidi k tomu, aby zachovávali a chránili staré stromy, pokud z toho nebudou mít užitek,« vysvětluje stvolenský zemědělec. »Měl pravdu a já se podle toho řídím. Když od někoho, kdo má sad či zahradu, vykoupím jablka za slušnou cenu, tak určitě nezbohatnou, nicméně vědí, že ze stromu je nějaký užitek a není důvod ho ničit. A já nechci, aby lidé stromy, zvláště ty staré, ničili. Je mi líto, když mizí.«

Stromy v okolí Stvolen nemizí, přibývají – Jaroslav Hruška totiž vysazuje nové. A nejen to, od místních i od státu nakoupil šedesát hektarů zemědělské půdy a postupně rozjíždí farmu. Chová ovce i masné kozy, časem hodlá přikoupit skot a produkovat maso. A splnit si další sen, je to na dobré cestě. »Říkal jsem si, že když tady, na tomhle konci světa, dokážu prodat mošt, proč bych tu nedokázal ubytovat lidi,« vysvětluje. »Koupil jsem dům bezprostředně sousedící s naší roubenkou, v němž kdysi býval vyhlášený zájezdní hostinec, a požádal o dotaci na podporu cestovního ruchu z PRV. Klaplo to, takže už brzy, doufám, budou moci turisté přijíždějící ve velkém do atraktivního nedalekého Rabštejna nad Střelou či Manětína nocovat ve stylově opraveném i zařízeném penzionu U Hrušků.«

Až se tak stane, splní si pan majitel sen číslo 3, ten zatím poslední: Bude moct chodit do práce v pantoflích...

HOSPODAŘENÍ, KTERÉ INSPIRUJE

V katastru jihomoravské obce Šardice i katastrech sousedních Nenkovic, Želetic a Hovorán, které jsou postiženy negativními environmentálními vlivy, využívají unikátní sérii opatření pro ochranu půdního fondu, šetrné hospodaření s vodou, její zadržování v přírodě i pro podporu biodiverzity. Postaral se o to farmář a akademický pracovník Petr Marada – s finanční podporou Programu rozvoje venkova i dalších souvisejících programů.

Foto: archiv Petra Marady

Ekofarmář Marada působí v kraji, který je negativně poznamenán intenzivním zemědělským hospodařením, jehož důsledkem je krajina ohrožená erozí, degradací půdního fondu a celkově nízkou biodiverzitou. Na svých pozemcích se proto rozhodl založit krajinnotvorné prvky a postupně zavádět opatření chránící půdu, přírodu a krajinu. Kromě ekologické produkce zemědělských komodit si při svém zemědělském hospodaření vytyčil i další cíle: „Na obhospodařovaných pozemcích chci dosáhnout snížení erozní ohroženosti půdy, zvýšení retenční schopnosti krajiny, zvýšení obsahu organické složky v půdě, zlepšení biodiverzity, vytvoření podmínek pro prevenci a minimalizaci škod způsobených

zvěří a na zvěři, zlepšení péče o zvěř i další živočichy,“ vypočítává. „K dosažení těchto cílů byla na vybraných pozemcích uskutečněna řada opatření, která ve svém důsledku přispějí i k zlepšení sociálních, estetických a kulturních funkcí krajiny.“

Na základě analýzy agroekosystému dotčených katastrálních území, následně vytvořených plánů společných zařízení (výstupů z realizovaných komplexních pozemkových úprav) a dalších územně plánovacích dokumentů i koncepcí Petr Marada realizoval celý komplex opatření: založil mokřadní ekosystémy, vysadil sady i soliterní ovocné stromy krajových odrůd, zalesnil obtížně obhospodařované zemědělské půdy, založil biopásy a biokoridory a zatravnil část orné půdy. „Všechna popisovaná opatření byla provedena v souladu s principy udržitelného rozvoje a s územním členěním dotčené oblasti,“ zdůrazňuje s tím, že opatření již prokázala svou environmentální i sociální udržitelnost. V praxi to znamená, že se mu podařilo snížit ohrožení půd erozí, zvýšit půdní úrodnost i biodiverzitu, výrazně přispět k prevenci znečištění ovzduší a vod. Provedené úpravy také minimalizují riziko záplav, sesuvů a utužení půdy. Do projektů plánování změn byli zapojeni vlastníci i uživatelé sousedních pozemků a další aktéři rozvoje venkovské krajiny. Realizace navržených opatření poskytla vedle ekologických dopadů také nová pracovní místa a vytvořila prostor pro agroturistiku i volnočasové aktivity. „Významný přínos své práce vidím i v zachování hospodářské udržitelnosti,“ pokračuje farmář. „Plánovaná opatření jsou podporována dotacemi z Programu rozvoje venkova, Operačního programu Životní prostředí, Programu obnovy přirozených funkcí krajiny i Programu péče o krajinu včetně následné péče. Tato opatření vycházejí z původní a typické krajinné struktury, která se v dotčeném území vyskytovala před poškozením, a napravují škody, které vznikly na krajinné struktuře vlivem kolektivizace v 50. letech minulého století a intenzifikace, která je charakteristická pro zemědělské podnikání současnosti.“

PŘÍKLADNÁ HODNOTA

Způsob zemědělského hospodaření, který pan Marada zvolil, je příkladem správné praxe, který mohou následovat další zemědělští hospodáři. „Vyzývá je k aplikaci obecných principů i postupů a nabádá k využívání opatření, která jsou přiměřená, originální a respektují dané přírodní podmínky,“ vysvětluje ekofarmář. „Projekt je založen na opatřeních, která jsou podporována Evropskou unií i českým státem. Na mé farmě byl vyvinut, ověřen a následně uplatňován

DR. ING. PETR MARADA

- v letech 1989–1994 studoval Vysokou školu zemědělskou (následně Mendelovu zemědělskou a lesnickou) v Brně; na téže univerzitě absolvoval v letech 1994–1997 doktorské studium
- od roku 2002 působí v Ústavu zemědělské, potravinářské a environmentální techniky Mendelovy univerzity v Brně jako akademický pracovník
- věnuje se aplikaci environmentálního managementu a souvisejících právních požadavků do agrární praxe, integrované prevenci a omezování znečištění životního prostředí, možnosti využití nejlepších dostupných technologií
- hospodaří na vlastní ekofarmě, která je zaměřena na poskytování ekosystémových služeb – realizaci agroenvironmentálních opatření, zakládání krajinnotvorných prvků a péči o ně

systém agroenvironmentálního managementu. Realizovaná opatření jsou výsledkem spolupráce a komunikace všech zainteresovaných stran v dotčené lokalitě,“ dodává a zdůrazňuje, že veřejnost i další zainteresované strany mají možnost účasti na aktivitách v rámci tohoto hospodaření. „Podstatnou součástí dopadu zvolených opatření, jejichž cílem je zlepšit ochranu, správu a plánování hospodaření s půdním fondem, je totiž předání informací o cílech projektu veřejnosti. Zvyšování obecného povědomí bylo dosaženo formou setkání s občany, spojených s poskytováním odborných informací, pořádáním přednášek, konzultací, a především publikováním ve sdělovacích prostředcích.“

ZEMĚDĚLSTVÍ ŽIJE!

Posílit vnímání zemědělského sektoru jako atraktivního oboru u žáků základních škol a jejich rodičů a zajistit prohloubení zájmu o zemědělské činnosti u studentů středních škol i široké veřejnosti si klade za cíl projekt Zemědělství žije! Zemědělský svaz, který je aktivním partnerem Celostátní sítě pro venkov, se jím rozhodl reagovat na malý zájem o studium zemědělských oborů a hrozící nedostatek kvalifikovaných pracovníků v zemědělství.

Foto: Tomáš Vilim

„Populárta zemědělství je rozhodujícím faktorem při volbě budoucího povolání a nenaplněné zemědělské obory na středních odborných školách jasně varují, že za pár let může být jen minimum kvalifikovaných pracovníků,“ řekla koordinátorka projektu Klára Kozlová.

PROJEKT JE SOUSTŘEDĚN NA TŘI HLAVNÍ OBLASTI:

- informování o zemědělských činnostech na základních školách, kde se projekt snaží o zařazení většího rozsahu zemědělské tematiky do environmentální výchovy, a to se zdůrazněním základních funkcí zemědělství;
- propagaci zemědělství na zemědělských výstavách

a prostřednictvím dnů otevřených dveří v zemědělských podnicích;

- aktivitu zaměřené na střední odborné zemědělské školství, kterými se projekt snaží o dosažení efektivnější a užší spolupráce mezi zemědělskými školami a zemědělskými podniky s cílem dosažení vyšší odborné kvality absolventů.

„Chceme, aby zaměstnavatelé vznášeli požadavky na kvalifikaci budoucích pracovníků a aby o tom se školami diskutovali. Zároveň se je snažíme zapojovat do propagace zemědělských oborů na středních školách – jedním z kroků je například organizace soutěže pro žáky středních zemědělských škol a učilišť Jízda zručnosti traktorem s vlekem v rámci veletrhu Vzdělání a řemeslo v Českých Budějovicích,“ vysvětlila Klára Kozlová.

DVOUDENNÍ OSLAVY V BRNIŠTI

Projekt Zemědělství žije! má za sebou letos několik zdařilých akcí. Například v Brništi na Českolipsku na počátku září úspěšně zorganizovali dvou denní oslavy zemědělství a všeho, co k němu patří.

První den připravili zaměstnanci akciové společnosti ZOD Brniště a jeho Podralského nadačního fondu a jednalo se o vzdělávací dopoledne pro více než čtyři sta dětí z okolních škol. Cílem bylo seznámit žáky s chodem zemědělského podniku a s tím, co třeba obnáší práce ošetřovatele skotu. Děti si otestovaly své zemědělské znalosti v soutěžích a odnesly si na památku dárky od štědrých partnerů.

Na páteční program navázaly sobotní Krajské dožínky, které se nejen díky slunečnému počasí těšily z bohaté návštěvnosti. V areálu Lesní zátiší na okraji obce Brniště se rozprostřelo mnoho stánků s regionálními potravinami, vystavena byla hospodářská zvířata blízkých chovatelů a zasloužené pozornosti neunikly ani pečlivě nablýskané zemědělské stroje, které si sotva oddechly po právě ukončených žních.

Díky bohatému hudebnímu a kulturnímu programu zůstali návštěvníci až do pozdních večerních hodin. Lidé si pochvalovali ryze zemědělské zaměření dožínkových oslav, jimž nechyběly průvod ani děkovná bohoslužba za úrodu. Poděkování za skvělou akci patří nejen Libereckému kraji, ale hlavně pracovníkům ze ZOD Brniště, kteří dlouhodobě podporují a utvářejí kulturní a společenské dění v regionu. Přidejme ještě zmínku o další významné místní akci, kterou bylo listopadové

otevření ekocentra v Brništi. Tento projekt byl podpořen z osy III Programu rozvoje venkova (PRV).

V ZÁLŠÍ BYLO ŽIVO

Na den otevřených dveří v Zemědělsko obchodním družstvu Zálší na Orlickoústecku se vypravilo necelých pět stovek dětí z okolních škol a přes tisíc dalších návštěvníků z blízkého i dalekého okolí. V rámci dvou denních slavností byl také oficiálně zahájen provoz bioplynové stanice, jejíž výstavba byla finančně podpořena z PRV, stejně jako rekonstrukce místních stájí.

Družstvo zajistilo pro děti autobusovou dopravu ze školy až do mechanizačního střediska v Tisové a do střediska živočišné výroby v Českých Heřmanicích. Stejně tak byli převáženi ostatní návštěvníci. V Tisové byl připraven bohatý doprovodný program – poznávací soutěže s naučným koutkem, tymbola, hudba, obcerstvení a nabídka výběrných regionálních potravin.

V areálu mechanizačního střediska byly vystaveny zemědělské stroje družstva Zálší a jeho partnerů. Celým areálem vedla naučná stezka pro děti.

S organizací dvou denní akce významně pomohli studenti ze Střední zemědělské a veterinární školy v Lanškrouně, kteří skvěle obsluhovali jednotlivá naučná stanoviště a zajistili tak návštěvníkům nezapomenutelné zážitky. Lanškrounská odborná škola dokonce zapůjčila svoje „živé školní exponáty“ v podobě oslice a prasat.

Důkazem úspěšnosti této akce byly spokojenost návštěvníků, pochvalná a děkovná slova ze všech stran, ale třeba také zpráva na webu ZŠ Svatoopluka Čecha z Chocně, kde mimo jiné napsali: „Musíme říci, že akce v rámci projektu ‘Zemědělství žije!’ se velmi povedla a vůbec bychom se nebránili jejímu zopakování někdy v budoucnu.“

Uznejte, že to potěší. Zemědělství žije!!!

www.zemedelstviziye.cz

Foto: archiv ZS ČR

Je-li na Štědrý večer tmavé nebe, ... (Dokončení v tajence)

	ALIANCE	SLOVEN JINAK	UZENINY	TEMNOTA	TAXACE	HLAVNÍ MĚSTO ŠVÝCARSKA	PŘEDSTAVENÝ KLÁŠTERA	EGYPT. BŮH SLUNCE	SVAZEK ROSTI	ANGL. ON	FINANČNÍ ZKRATKA	PODANIE	POKRM	MYS IN-DONÉSIE (O. SUMATRA)	MUŽSKÉ CIZÍ JMÉNO (28.11.)	SPZ ZNOUMO	ČÁST MOLEKULY	ANGL. SKÁLA	DĚDINY	STELIVO	SNĚŽNÝ MUŽ	3. ČÁST TAJENKY	ČÁST ŘÍMA	LUMEN	CELTA	PLANETKA
PAPÍR				RESORT				NĚMECKÁ ŘEKA			KÓD SLOVENSKÉ KORUNY HAFAN			KÓD LET. SANTA CRUZ SIDLO V BELGII		SPZ ROŽNAVA		POLNÍ HLODAVEC					PŘEDLOŽKA			
SLOV. JINAM				MALAJSKÁ DÉLKOVÁ JEDNOTKA				LETORA KÓD JAPONSKA								ZN. OSMIA MPZ SÁRSKA		SMRT ÚŽERA						CHEM. ZN. THALIA ČÁST ÚST		
SLAV. NOSTNÍ				ZÁBAVA ŘÍMSKY 15				SPZ JESENIK ANGL. LED			EL. ČAS. S CELOČÍS. SPIN. ZESÍLENÝ ZÁPOR			ZAŘÍZENÍ K VYTVARĚNÍ EL. KMITŮ									OPĚT CHVALOZPĚV			
SLOVEN. JAKÁ, KTERÁ				SOKRATOVA MANŽELKA ŘÍMSKY 1055							2. ČÁST TAJENKY PŘEDLOŽKA 2. PÁDU				SLOVEN. MÁK			AMID CYKLICKÝ MZR. KÓD ZÁP. SAHARY					1000 KG ČISTĚ (ZAST.)			
	KUS LEDU	ŘÍMSKÝCH 2495 DOMÁCKY CEDRIK				ÚŽEH	KÓD ČINY SLADKOVODNÍ DROBNÝ ČERV		NUŽE POPĚVEK												EGYPT. HORA REKLAMNÍ ŠOTY				PŘÁTELÉ LIDÍ ŘEKA V JAR	
NÁŠ PÍSNIČKÁŘ				USKÉ SIDLO	ZESÍLENÝ ZÁPOR NESTALÝ			ZMRZLA VODA ZKR. SOUHVĚZDÍ BÝKA																	ZN. PAKISTÁNU	
JAPON. MIRA				RODINNÝ DOMEK KÓD TÁDŽIKISTÁNU				TAHLE MEDVÍDEK			ASI	ŠKRITIT													NĚM. TAK ZÁZRAK	
ČIN				ŠKOLNÍ PŘEDMĚT NGERJSKÉ SIDLO							KÓD SUDÁNU															
	COLLUM	SPZ JIHLAVY BARVA PLETI			1. ČÁST TAJENKY MPZ LIBANONU				TEDY UZEL																ČÁST VOZŮ SEVEROZÁPAD	
ZKR. NAŠÍ MĚNY				ČÁST ČAR. DÁSE SPZ VITERBO (ITALIE)				POHODNÝ KOŘENÍ			POSTAVA OPERY: PROKOFJEV	SÍDLO V MALI		MIMO-ZEMŠTAN	ČERVENÍ	MEGAVOLT	NOVINY A ČASOPISY	ČÁST PRAHY							VŠEOBECNÁ OBCANSKÁ STRANA VZDECH	
FINSKÝ ARCHITEKT						DIEN ZKRATKA ITAL. LIRY							BELG. ŘEKA		KÓD MALTY LESKLÝ NATĚR			ANGL. BLOK ZNAČKA VYSAVAČŮ			ESPERANTSKÝ NĚČÍ ODĚV				JIHOZÁPAD LETADLO (DĚTSKY)	
ČRTA (ZAST)				ZNALOST	ČÁSTICE SPZ VERCELLI (ITALIE)		BOIÓTAN ŘÍMSKY 499		STROP (NÁREČNÉ) CIRKA			ODRŮDA HRUŠNÉ BRIT						INIC. PILAROVÉ SPOJENÉ STÁTY				ŘADOVÁ ČÍSLOVKA KÓD VATIKÁNU			ZN. AKTIVNIA TIHLE	
NÁZEV HLÁSKY				SVÁZATI KVÍTI				ČÁST PEKARNY			ENNEODA					CUD				VÁNEK				KAZIT		
NÁZEV HLÁSKY K				MPZ MONAKA				MPZ STŘEDOAFR. REPUBLIKY			HLODAVEC					POKLADNY								ČÁSTI DNŮ		

REGIONTOUR 2014

16. až 19. ledna 2014
Brno – Výstaviště

Mezinárodní veletrh turistických možností v regionech za účasti klíčových subjektů cestovního ruchu v České republice a jednotlivých regionech i za účasti partnerů CSV – především MAS a mikroregionů.

www.bvv.cz

JARNÍ ZEMĚDĚLEC 2014

19. až 23. března 2014
Výstaviště Lysá nad Labem

40. národní výstava zeleně, mechanizace, pěstitelství, květin, ekologie a zpracování výpěstků. Souběžně bude probíhat výstava JARO S KOŇMI. Součástí doprovodného programu bude soutěž v aranžování květin pro učně a studenty zahradnických škol – POLABSKÝ MOTÝL 2014.

www.vll.cz

TECHAGRO 2014

30. března až 3. dubna 2014
Brno – Výstaviště

Mezinárodní veletrh zemědělské techniky, konaný spolu s veletrhy ANIMAL VETEX a SILVA REGINA, představí nejnovější trendy a technologie za účasti předních světových firem.

www.bvv.cz

REGIONY ČESKÉ REPUBLIKY 2014

10. až 13. dubna 2014
Výstaviště
Lysá nad Labem

13. společná výstava měst, obcí, mikroregionů a podnikatelů v ČR, zaměřená na cestovní ruch v regionech, obnovu venkova, regionální rozvoj či podporu podnikatelů zapojených do výroby regionálních produktů. Akce umožní setkání a vzájemnou výměnu názorů představitelů samospráv, státní správy a podnikatelů k problematice rozvoje venkova.

www.vll.cz

INTERNATIONALE GRÜNE WOCHE

17. až 26. ledna 2014
Berlín

79. ročník nejvýznamnějšího mezinárodního veletrhu v oblasti gastronomie, potravinářství, zemědělství, zahradnictví a aktivit pro volný čas. Ministerstvo zemědělství zde tradičně organizuje národní expozici.

www.gruenewoche.de

BIOFACH

12. až 15. února 2014
Norimberk

Nejvýznamnější mezinárodní veletrh v oblasti bioproduktů, biopotravin a ekologického zemědělství v Evropě.

www.biofach.de

**KRÁSNÉ VÁNOCE A ŠŤASTNÝ NOVÝ ROK
VÁM PŘEJE REDAKCE ČASOPISU VENKOV.**

EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA:
EVROPA INVESTUJE DO VENKOVSKÝCH OBLASTÍ

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

CELOSTÁTNÍ SÍŤ PRO VENKOV